

vesoljski

Letnik XVII.

Celovec, petek, 17. avgust 1962

Štev. 33 (1057)

Leto dni berlinske krize

V letu dni od 13. avgusta 1961, ko so zaprli mejo in zgradili zid in ko je izbruhnila ostra kriza je ostal Berlin prizorišče hladne vojne. Dogodki v tem burnem berlinskem letu so se menjavali med napetostjo in kratkotrajnim zatišjem, med grozečimi demonstracijami s silo in med sondiranjem sovjetsko-ameriških pogajanj, da bi našli miren izhod.

Berlinska kriza je prišla do polnega izraza v prvih treh mesecih, ko so zaprli meje. Potem je prešla v fazo negotovosti in pričakovanja od začetka sovjetsko-ameriških stikov — v obdobje pomiritve. Glavni dogodki mednarodnega pomena so se v obdobju od izbruha lanske krize odvijali takole:

● Prva faza: izredni ukrepi in demonstracije sile z zbiranjem čet na obeh straneh berlinskega zidu od 13. avgusta do 27. oktobra lani. Napetost je dosegla vrhove, ko so se pojavili na Friedrichstrasse v razdalji 200 metrov sovjetski in ameriški tanki.

V tem obdobju živčne vojne so Američani poslali vojaške okrepitve, podpredsednika Johnsona in generala Claya v zahodni Berlin, Sovjetska zveza pa je imenovala maršala Konjeva za vrhovnega poveljnika svojih oboroženih sil v Vzhodni Nemčiji.

● Izjava premiera Hruščova na XXII. kongresu KP Sovjetske zveze 17. oktobra, da ni nujno, da bi morala biti mirovna pogodba brezpogojno podpisana do leta 1962, je pomirila položaj in prispevala k občutnemu popuščanju napetosti. Novembrski sestanek Hruščova in zahodnonemškega veleposlanika Krolla 9. novembra, razgovori ameriškega predsednika Kennedyja s kanclerjem Adenauerjem v Washingtonu 19. novembra in Kennedyjev interju Adžubeju 28. novembra, nadalje sestanek Kennedyja in Macmillana na Bermudih 20. decembra ter sovjetska spomenica o nemškem vprašanju dne 27. decembra — so nudili širo diplomatsko osnovo za neposredno sovjetsko-ameriško sondiranje berlinskih razgovorov.

● Faza sondiranja se je začela letos 2. januarja s sestankom Gromika in ameriškega veleposlanika Thompsona. Dva tedna pozneje — 1. januarja, so Američani in Sovjeti docela umaknili svoje tanke celo s prednjih položajev na berlinskih ulicah. V Vzhodni Nemčiji pa so 24. januarja uvedli splošno vojaško obveznost.

● Predsednik Kennedy je 11. aprila odpoklical svojega posebnega pooblaščenca v zahodnem Berlinu generala Claya, sovjetska vlada pa je osem dni kasneje odpoklicala maršala Konjeva iz Vzhodne Nemčije. S tem je bila končana vojaško-strateška manifestacija sile, ki je celih osem mesecev spremljala berlinsko krizo.

● Na razgovorih Gromika in Ruska 27. marca v Ženevi so se dogovorili o nadaljevanju stikov in razprav o Berlinu. Temu je sledila vrsta sestankov Ruska in Dobrina v Washingtonu. Med Vzhodno in Zahodno Nemčijo so se začela 13. februarja voodna pogajanja o dodelitvi dolgoročnega kredita vzhodnonemškemu gospodarstvu. Kancler Adenauer je 7. maja drugič po izbruhu krize obiskal zahodni Berlin in izjavil, da ne verjame v uspešen izid sovjetsko-ameriških pogajanj o Berlinu.

Od konca maja so se čedalje pogostejše vrstile eksplozije in puščarjenje ob berlinskem zidu. Sovjetska zveza je spričo tega 7. junija poslala zahodnim silam protestno noto, ki so nanjo odgovorile 25. junija in predlagale četverni sestanek »o zidu«. Isti dan je govoril Kennedy s sovjetskim veleposlanikom v Washingtonu Dobrininom. Ob podpisu sporazuma o Laosu v Ženevi je bilo med 20. in 25. julijem nekaj razgovorov zunanjih ministrov štirih velesil o berlinskem vprašanju brez konkretnih sklepov, toda o pripravljenoosti v pogledu nadaljnjih stikov.

● Predlog sovjetskega premiera Hruščova 10. julija o zamenjavi čet zahodnih sil v zahodnem Berlinu s simboličnimi vojaškimi enotami manjših evropskih držav in ponovna sprožitve vprašanja separatne mirovne pogodbe z Vzhodno Nemčijo po sovjetski noti z dne 16. julija, s katero je bil zavrnjen predlog o četvernih razgovorih »o zidu«, kakor tudi Ulbrichtovo potovanje v Sovjetsko zvezo 1. avgusta vse to je potisnilo v ospredje separatno mirovno pogodbo in status zahodnega Berlina. Erich Mende, vodja svobodne demokratske stranke Zahodne Nemčije, ki sodeluje v vladni koaliciji, je 3. avgusta predlagal, naj bi štiri velesile obnovile razgovore o nemški mirovni pogodbi na podlagi Herterjevega ženevskega načrta iz leta 1959.

Nov uspeh sovjetske znanosti:

Dva sovjetska kozmonavta sta v vesolju desetkrat preletela razdaljo med Zemljo in Luno

Ko je sovjetski kozmonavt major Nikolajev zadnjo soboto v jutranjih urah z vesoljsko ladjo „Vzhod III“ odletel na krožno potovanje okoli Zemlje, razen maloštevilnih ljudi v Sovjetski zvezi še nihče na svetu ni pričakoval, da gre pri tem za prvo fazo novega in doslej edinstvenega podviga v okviru vesoljskih poletov. Naslednjega dne je Nikolajevu namreč sledil podpolkovnik Popovič v vesoljski ladji „Vzhod IV“, s katero se je po sovjetskih vesteh na nekaj sto milj približal Nikolajevu ter začel po isti poti obkrožati Zemljo. S tem se je začel prvi skupinski vesoljski polet v zgodovini človeštva, ki pomeni važen korak naprej v razvoju vesoljskih poletov in pomemben pogoj za bodoče polete na druge planete sončnega sistema.

Medtem sta oba sovjetska kozmonavta s svojima vesoljskima ladjama srečno pristala na določenem kraju v Sovjetski zvezi. Nikolajev je v vesoljski ladji „Vzhod III“ v 94 ur in 25 minut trajajočem poletu 64-krat obkrožil Zemljo in preletel razdaljo 2,6 milijona kilometrov, Popovič pa je z „Vzhodom IV“ v 70 urah in 59 minutah izvedel 48 krogov okoli Zemlje ter napravil pri tem okoli 2 milijona kilometrov dolgo pot. Skupno sta torej oba sovjetska kozmonavta preletela pot, ki predstavlja več kot desetkratno razdaljo od Zemlje do Lune.

Po uradni sovjetski izjavi je imela iztrelitev teh dveh vesoljskih ladij namen, da bi dobili dopolnilne podatke o vplivu vesoljskega življenja na človeški organizem, o delovni sposobnosti človeka v dolgotrajnem breztežnem stanju, nadalje o možnosti, da opravi človek določen obseg raziskovanja v pogojih vesoljskega poleta in končno o izpolnitvi sistema vesoljske ladje in njenih naprav za zvezo, upravljanje in pristajanje. Predvsem pa je skupni polet dveh vesoljskih ladij služil temu, da bi raziskali možnosti neposredne povezave med obema ladjama in koordinirali delo obeh kozmonavtov. Dejansko sta bila Nikolajev in Popovič med poletom v vesolju v stalni medsebojni zvezi in sta tako izpolnila važne pogoje, ki bodo znatno olajšali nadaljnji razvoj vesoljskih poletov.

Po vsem svetu so ta edinstveni podvig sovjetske znanosti in tehnike navdušeno pozdravili kot zgodovinski dogodek z izredno dragocenimi izkušnjami, ki bodo koristno služile pri nadaljnjih prizadevanjih za polete na Luno in k drugim planetom. Celo zahodni znanstveniki so ob tej priložnosti izrazili mnenje, da bodo sovjetske vesoljske ladje prej dosegle Luno kot ameriške, medtem ko v Sovjetski zvezi ta dogodek napovedujejo že za leto 1965.

Razorožitvena konferenca v Ženevi:

Samo veliko besed, dejanj pa nič

Tako imenovani razorožitveni odbor, ki v Ženevi po nalogu Generalne skupščine OZN skuša najti pot do sporazuma o razorožitvi in še posebej o ukinitvi jedrskih poskusov, je imel doslej že nad sedemnajst sej, plenarnih zasedanj in manjših sestankov. Spregovorjenih je bilo nebroj besed, obravnavanih celo vrsto predlogov in protipredlogov in obravnavali so tudi posamezne člene bodočega sporazuma o razorožitvi. Vendar pa vse to doslej še ni privedlo do kakšnega bistvenega napredka in je na primer brazilski delegat na eni zadnjih sej z obžalovanjem ugotovil: Trem jedrskim državam ne manjka besed, ki pa se na žalost ne ujemajo z dejanji!

Ravno v tem je bistvo razorožitvene konference, da vsaka stran ve povedati zelo veliko, ni pa pripravljena niti na najmanjši popuščanje. Zato se delo konference odvija v bistvu v medsebojnih očitkih in obdolžitvah, problem kot tak pa je slej ko prej ostal na slepem tiru.

Tudi najnovejši ameriški predlog, ki so ga napovedovali z značilnim ameriškim hrupom kot edino zveličavno sredstvo za premostitev trenutnega zastoja v pogajanjih, se je v resnici izkazal le kot reklama. Čeprav vsebuje nekatere olajšave glede nadzorstva nad jedrskimi poskusi, je v bistvu zgrijen še vedno na načelih, ki jih Vzhod že od vsega začetka zavrača z utemeljitvijo, da gre v resnici za poskus, da bi uradno priznali pravico do vohunstva v tujih državah. Temu primerno je novi vodja sovjetske delegacije Kuznjecov tudi zelo odločno zavrnil ameriški predlog in dejal, da postavlja Amerika ultimato, ko zahteva, naj Sovjetska zveza sprejme kontrolne postaje in inšpekcije na kraju samem kot pogoj za sklenitev sporazuma.

Note Sovjetske zveze in Vzhodne Nemčije, ki sta jih zdaj poslali zahodnim silam, vsebujejo ostre proteste »proti zadnjim obmejnimi provokacijam«, kakor tudi proti Lübkejevemu obisku v zahodnem Berlinu prav za obletnico 13. avgusta.

Vzporedno s temi dogodki, ki so lani spremljali berlinsko krizo, so zabeležili vrsto drugih dogodkov na sami berlinski meji. Razen malone neštete vrste obiskov politikov, delegacij in mednarodnih zborov v enem in drugem delu mesta je bila berlinska javnost najbolj zaskrbljena spričo številnih incidentov ob zidu, na mestni železnici na mednemški meji, o čemer imajo vzhodni in zahodni Nemci pri roki najbolj različne verzije. Vzhodni Nemci obtožujejo zahodni Berlin, da je od 1. januarja do 20. junija organiziral 1822 provokacij proti državni meji Vzhodne Nemčije

V svojem odgovoru na ameriški predlog je Kuznjecov poudaril, da Sovjetska zveza ne bo sprejela, kakor tudi doslej ni sprejela, nobenega predloga, ki bi dal drugi strani pravico, da pod videzom inšpekcije vohuni v Sovjetski zvezi. Zaradi tega ameriški predlogi po mnenju Sovjetske zveze ne morejo biti podlaga za sporazum, ker imajo le ta namen, da bi razgovore pripeljali do mrtve točke. Še posebej je Kuznjecov naglasil, da Amerika noče sprejeti kompromisnega predloga osmih izvenblokovskih držav, medtem ko je Sovjetska zveza ta predlog sprejela v celoti. Iz tega sledi — je pred nedavnim ugotovil moskovski komentator — da Amerika sabotira sedanja pogajanja v Ženevi, ker ne želi, da bi prišlo do sporazuma o razorožitvi in ukinitvi jedrskih poskusov.

Medtem pa se kljub silnemu ogorčenju po vsem svetu nadaljujejo jedrski poskusi. Od začetka avgusta je Sovjetska zveza izvedla že več poskusov, v Ameriki pa trenutno pripravljajo izstrelitve, ki se je pokvarilo pri zadnjem poskusu in je pričakovati, da bo Amerika v drugi polovici septembra izvedla spet nekaj novih jedrskih poskusov v veliki višini.

in da so z zahodne strani v 59 primerih streljali s puškami. Zahodnoberlinski senat pa pravi, da je v zadnjem letu 37 ljudi izgubilo življenje v incidentih na meji ali pri poskusih, da bi pobegnili iz vzhodnega v zahodni Berlin. Vzhodni Berlin odgovarja, da je vzhodnonemško gospodarstvo zaradi prej odprte meje imelo 30 milijard mark izgube, zahodni Berlin pa, da je z zaporo meje ostal brez 60 tisoč delavcev.

Od začetka berlinske krize, ki je izbruhnila lani 13. avgusta, so prenebali normalni stiki med obema nemškima državama na političnem, kulturnem in športnem torišču. Potovanja iz enega v drugi del Nemčije pa so se skrbila na najmanjšo mero. Kljub vsemu pa se mednemška trgovinska menjava nadaljuje, za zdaj v nekoliko spremenjenih vendar pa v dokaj normalnih okvirih.

OBJAVA SLOVENSKE GIMNAZIJE

Na Državni realni gimnaziji in gimnaziji za Slovence v Celovcu so ponovljalni izpiti v ponedeljek, dne 10. septembra; začetek ob 8. uri zjutraj.

Dne 11. septembra so sprejemni izpiti za vse razrede.

Učence lahko prijaviš za sprejemni izpit vsak četrtek od 8. do 10. ure ali pa pismeno na naslov: Direktion des Bundesrealgymnasiums für Slowenen in Klagenfurt, Lerchenfeldgasse 22.

Ravnateljstvo

Indonezija in Nizozemska sta podpisali sporazum o Zahodnem Irjanu

Na sedežu Združenih narodov v New Yorku je bil pred dnevi podpisan sporazum med predstavnikoma Nizozemske in Indonezije, s katerim so določene formalnosti o prenosu oblasti nad Zahodnim Irjanom od nizozemske na indonezijsko vlado. S tem je bil vsaj na papirju zaključen spor med obema državama, ki je grozil, da se razvije v splošen oborožen spopad.

Zdaj doseženi sporazum predvideva, da bo Indonezija prevzela oblast nad Zahodnim Irjanom po 1. maju 1963 in da bo pred koncem leta 1969 omogočila tamkajšnjemu prebivalstvu, da samo odloči, ali bo ostalo pod indonezijsko oblastjo ali pa postane samostojno področje. Za prehodno dobo bo na tem ozemlju nameščena tudi posebna varnostna sila Združenih narodov, ki bo skupno z domačo policijo skrbel za vzdrževanje reda in miru.

Ob podpisu indonezijsko-nizozemskega sporazuma je predstavnik Nizozemske izjavil, da je njegovi vladi šlo predvsem za usodo tamkajšnjega prebivalstva, ki živi še na najnižji kulturni stopnji ter bosta ves svet in zgodovina sodila o tem, kako so bila določila sporazuma izvedena v praksi. Ni pa pri tem povedal, da je imela Nizozemska že dovolj časa, da bi prebivalstvo Zahodnega Irjana dvignila na višjo kulturno stopnjo.

Ameriška „svoboda“ v praksi

Na Zahodu zelo radi in veliko govorijo o svobodi in demokraciji; lastijo si monopol nad „svobodnim“ svetom. Toda ta „svobodni“ svet v resnici nikakor ni tako svoboden, posebno ne, če v Ameriki prevlada mnenje, da konkretni dogodki v tem svetu nasprotujejo načrtom ameriških politikov in zlasti ameriških vojaških predstavnikov. V takem primeru se svoboda „svobodnega“ sveta takoj spremeni v očitno nesvobodo, kajti Amerika se je razvila v pravega mojstra v vmešavanju v notranje zadeve drugih držav. O tem ne govori le primer Kube, ki je bila deležna ameriškega prokletstva, čim sedanji kubanski režim pod vodstvom Fidela Castra ni več hotel plesati po washingtonski glasbi, marveč se je odločil za samostojno politiko in neodvisnost domovine.

Ravno primer Kube pa je ameriške vojaške poveljnike, ki so s svojo oboroženo intervencijo doživeli sramoten poraz, privedel do tega, da so začeli pripravljati načrte, kako bi se v bodoče zavarovali pred podobnimi pustolovščinami, če bi tudi v kakšni drugi južnoameriški državi prišlo do upora proti ameriški politiki. V krogih ameriškega obrambnega ministrstva namreč potrjujejo govorice, da namerava Amerika namestiti na področju Panamskega prekopa „premični obrambni korpus“, ki bo lahko nenadoma nastopil na katerem koli področju Latinske Amerike „v primeru neredov ali komunističnih uporov“. V tem korpusu bo baje nad 10.000 mož, ki bodo imeli svoja lastna sredstva za prevažanje po zraku in po morju.

Pod krinko „boja proti komunizmu“ namerava Amerika torej ustanoviti posebno intervencionistično vojsko, katere resnična naloga pa bo zatiranje svobodoljubnih gibanj v latinskoameriških državah in oboroženo vmešavanje v notranje zadeve teh držav. In vse to pod geslom „svobodnega“ sveta!

Bilanca lesnega gospodarstva 1951 — 1960

Zvezni svet lesnega gospodarstva je pod predsedstvom znanega strokovnjaka docenta dr. Eckmüllnerja sestavil študijo o potrošnji lesa v Avstriji v letih 1946—1960. To študijo je objavil v strokovni reviji „Holzkurier“ dne 31. maja 1962.

Ker je bilo zadnje dni v zvezi z Avstrijskim lesnim sejmom v Celovcu veliko govora o položaju v gospodarstvu in gozdom in z lesom, pričujemo v naslednjem izveščku iz ravnokar omenjene študije, ki se nanaša na primerjanje položaja v avstrijskem lesnem gospodarstvu leta 1951 in leta 1960 in ki istočasno karakterizira njegovo nastalo problematiko.

Kakor povsod v gospodarstvu spoznamo tudi v gozdarstvu in lesnem gospodarstvu položaj in problematiko le iz večletnega primerjanja povpraševanja za lesom ali njegove potrošnje s strani industrije in obrvi s ponudbo s strani gozdnega gospodarstva. Potrošnja lesa je v naši državi znašala

leta	skupno m ³	od tega kot	
		drva	gospodarski les
1951	13.311.000	4.071.000	9.240.000
1955	15.148.000	3.623.000	11.525.000
1960	15.404.000	3.147.000	12.257.000

Primerjava kaže, da je potrošnja gospodarskega lesa narasla za okroglo 32 %, potrošnja drv pa nazadovovala za 22 %, tako, da je skupna potrošnja lesa v tem desetletju narasla za okroglo 15 %.

Ta potrošnja z vsakoletnimi sečnjami v gozdu nikoli ni bila krita. H kritju so morali prispevati še drugi viri, kakor so to drobni okrogel les (pod 7 cm premera), negospodarske vrste lesa (n. pr. jelša, breza itd.), les drevja s sadovnjakov, travnikov in pašnikov, odpadki pri žaganju in drugi obdelavi lesa, uporaba starega lesa v lesni industriji in naposled uvoz lesa. Uvoz lesa, ki je 1960 znašal 406.000 m³, je od 1951 narasel za 153 %. Iz tovrstnih virov sta lesna industrija in obrt leta 1951 prejeli 903.000 m³ lesa, leta 1960 pa že 1.885.000 m³.

Navzlic temu pa sečnja gospodarskega lesa ni nazadovovala, temveč se je povečala. Po zadnjem ugotavljanju zalog lesa bi smeli letno posekati le okoli 8,5 milijona kub. metrov lesa, posekali pa smo ga v povprečju zadnjega desetletja letno okoli 11,3 milijone. V tem desetletju smo dokazano posekali 22 %, zelo verjetno pa celo 32 % več lesa, kot ga dovoljuje ugotavljanje zalog lesa. Tudi če upoštevamo mnenje nekaterih, da lahko posekamo letno okoli 10 milijonov kubičnih metrov lesa, znašajo prekomerne sečnje zadnjega desetletja še vedno povprečno 12 do 13 %.

Največ posekanega lesa gre še vedno na žage. Na okroglo 7.000 žagah s 24.000 delavci je bilo 1951 zrezanega okoli 6 milijonov m³ okroglega lesa, leta 1960 pa blizu 7,5 milijona. Potemtakem se je storilnost delavcev na žagah v zadnjem desetletju močno povečala.

Na drugem mestu porabe lesa stoji industrija papirja. Leta 1960 je porabila nad 3 milijone m³ lesa ali 48 % več kot 1951. Zadnja leta v vedno večji meri izkorišča žagarske odpadke in les listavcev, navzlic temu pa domača proizvodnja ne zadošča njenim potrebam. Leta 1960 je morala industrija papirja uvoziti 300.000 m³ brusnega lesa, da je lahko zaposlila svoje delavce in da je zadostila povpraševanju po njenih izdelkih. V zadnjem desetletju se je produktivnost industrije papirja močno povečala. Število delavcev je naraslo od 18.512 na 19.180, storilnost na osebo in leto pa se je povečala od 38 na 68 ton.

Zelo močan vzpon v porabi lesa v zadnjem desetletju opažamo v industriji lesonitnih plošč, furnirjev in podobno. Ta industrija je 1951 porabila 267.000 m³ lesa, od tega 68.000 kubičnih metrov žagarskih odpadkov, leta 1960 pa že 536.000 m³ lesa, od tega 191.000 m³ žagarskih odpadkov. Kljub močnemu povečanju uporabe žagarskih odpadkov pa je morala 17 % svojih potreb po lesu kriti z uvozom.

Ker je poraba lesa naraščala tudi na vseh drugih področjih razen za kurjavo, železniške proge, telegrafovke in drogove, je razumljivo, da domače gozdno gospodarstvo tudi v bodoče ne bo v stanju zadostiti povpraševanju za našim lesom v inozemstvu, istočasno pa kriti potrebe domače industrije papirja in lesonitnih plošč. Zgrešeno bi bilo zaradi tega omejevati izvoz lesa ali pa proizvodnjo domače lesne industrije. Oboje je treba držati na sedanjih višini in — če le gre — še naprej pospeševati. Sedanji položaj v našem lesnem gospodarstvu nam postavlja druge naloge. Le-te pa so

- nadaljnje omejevanje porabe lesa za kurjavo,
- nenehno varčevanje pri uporabi lesa v kmetijstvu in pri gradnjah,
- naglo pozgodovanje goličav in zatiranje plevela po njih s kemičnimi pripravki,
- redno čiščenje in trebljenje mladih sestojev,
- gojitev mešanih gozdov s prebiralno sečnjo.

Koroški velesojem:

Veliko zanimanje za jugoslovanski paviljon

Vzorčna razstava slovenskih in hrvatskih izvoznih podjetij je že od leta 1950, ko je bila prvič sestavni del celovške razstave kot predhodnice Koroškega velesoja v Celovcu, leto za letom v ospredju zanimanja tako običajnih obiskovalcev, kakor pa poslovnih krogov in turistov, ki obiskujejo koroški velesojem. Odkar ima Jugoslavija na razstavišču svoj lastni paviljon, obiskovalci vedno spet zagotavljajo, da je le-ta in v njem razstavljeno blago najbolj okusno urejeno.

Tudi letos je v tem pogledu napravljen korak naprej enako, kot pa v večanju številnih razstavljenih eksponatov. Novost razstave so letos izdelki kovinske industrije, tovarne „Rade Končar“ iz Zagreba in Železarne Sisak. Za izdelke teh dveh tovarn je v Avstriji veliko zanimanje, nepričakovano veliko pa je zanimanje tudi za specialni jugoslovanski papir in za likerje „Maraska“ iz Zadra.

Med izdelki kovinske industrije so zastopani: svetla pločevina in žica „Impola“ Slovenska Bistrica, orodje „Tehnimpexa“ Ljubljana, kinoprojektorji „Iskre“ Kranj, cevi vseh dimenzij in obroči Železarne Sisak, elektromotorji „Rade Končar“ Zagreb in izdelki „Saturnusa“ v Ljubljani, „Radio-Elektro“ v Zagrebu in „Mariborskih livarn“.

Na drugem mestu med eksponati stoji živilska industrija s konzervami mesa, rib, sadja in sadežev ter z medom in izdelki iz njega. Tovrstno blago razstavlja 9 podjetij. Vsakoletno razstavo vin pa predstavljajo letos „Slovenija vino“ Ljubljana, „Vinag“ Maribor, „Vinoprodukt“ Zagreb, „Vinalko“ Split, „Istravino“ Umag in „Vino Koper“ s svojo vsakoletno poskušnjo. V tem sklopu razstavlja tudi „Maraska“ iz Zadra svoje likerje.

Da vsebuje vzorčna razstava tudi letos svoje tradicionalne in priljubljene eksponate

„Doma“ Ljubljana in „Matic“ Zagreb se razume enako, kakor to, da med njimi ne manjka kamenin, kemičnih izdelkov, tekstilij in pletenin ter konfekcije, obutve in usnenih izdelkov, glasbil in pohištva vključno televizorjev.

V tem bogatem izboru pa močna turistična reklama nikakor ni vsiljiva, temveč se nasprotno na mah prikupi vsakomur, ki na lepih fotografijah zagleda jugoslovanske naravne krasote od Julijcev do morja, Plitvičkih jezer, Zagreba do panonskega nižavja. K prikupnosti te reklame prispevajo nedvomno spretno aranžirani izdelki „Doma“ in „Matic“ ravnotako, kot pa solidna postrežba, bogat izbor prospektov in cenikov, s katerim sta Turistična zveza Slovenije in Turistični savez Hrvatske na voljo vsakomur ki želi pojasnil za oddih in izlet v Jugoslavijo.

Alžirsko gospodarstvo

Temeljna gospodarska panoga Alžirije je kmetijstvo, v katerem zavzema najvažnejše mesto pšenica. Njen letni pridelek znaša okoli milijon ton. Pšenici sledita ječmen (700.000 ton) in oves (okoli 150 tisoč ton). Poleg žita imajo važno mesto v alžirskem kmetijstvu oljke in tobak, katerih letni pridelek znaša okoli 200.000 odnosno 12.000 ton. Važna kmetijska panoga je tudi živinoreja s približno 9 milijoni goved in 8 milijoni drobnice.

Za kmetijstvom je rudarstvo najvažnejše področje gospodarske dejavnosti Alžirije. Letno nakopljejo okoli 1,2 milijona ton železove rude in 600.000 ton surovih fosfatov; poleg tega pa kopljejo še svinec, cink in drugo.

Lani je blizu 85 % celotnega alžirskega uvoza odpadlo na Francijo, delež njenega izvoza v Francijo pa je znašal 80 %. Ostale države so na alžirskem uvozu udeležene z 10 %, na izvozu pa 14 %, kajti 5 % uvoza in 6 % izvoza odpade na države cone franka, se pravi od Francije kontrolirane države. Drugače seveda izgleda alžirska zunanja trgovina v francoskih merilih. Francoski izvoz v

Alžirijo je znašal 12 % francoskega izvoza, uvoz vključno saharške nafte pa 9 %.

V trgovini s Francijo izkazuje Alžirija velik primanjkljaj. Vrednost lani uvoženega blaga je znašala 4,4 milijarde novih frankov, vrednost izvoženih artiklov pa 2,9 milijarde. Pri uvozu je imelo blago široke potrošnje prvo mesto, nakar so mu sledili živilski artikli, industrijska oprema, avtomobili in stroji. V alžirskem izvozu v Francijo pa ima prvo mesto nafta, katere izvozijo za več kot milijardo novih frankov, dalje vino, južno sadje, fosfati, različni minerali itd.

Sodelovanje med Francijo in Alžirijo ter medsebojni odnosi med tema dvema državama bodo v prihodnje temeljili na načelu recipročnosti: Alžirija bo spoštovala francoske koristi in pridobljene pravice, Francija pa se je zavezala, da bo dajala Alžiriji tehnično in kulturno pomoč; z ustreznim finančno pomočjo pa bo prispevala k njegovemu gospodarskemu in socialnemu razvoju. Za izvajanje tega dogovora bo na paritetni podlagi postavljen poseben tehnični organizem z nalogo dajanja nasvetov in priporočil alžirski vladi, ki pa bo odločala suvereno in samostojno.

Šoli odrasla mladina pred izbiro poklica:

Poklicne želje mladine in ponudba učnih mest se ne ujemajo

Drugo polletje je vedno čas, ko šoli odrasla mladina in njeni starši iščejo učnih mest in ko se odločajo za bodoči poklic mladih. Tu pa se kaže vsako leto več težav in več problemov, ki terjajo rešitve. Poklicne želje mladih se ne ujemajo s ponudbo učnih mest. Pri tako imenovanih »modernih« tehničnih in gostinskih poklicih je povpraševanje za učnimi mesti veliko večje, kot je njihova ponudba, medtem ko za klasične obrtne poklice med mladino skoraj ni zanimanja.

V preteklem šolskem letu je na Koroškem obvezne šole zapustilo 4302 fantov in 4085 deklet. Od tega števila se je odločilo 512 fantov in 907 deklet za nadaljnjo izobrazbo v strokovnih šolah, 538 fantov in 700 deklet pa hoče ostati v domačem, večinoma kmetijskem obratu, medtem ko se 820 fantov in 976 deklet glede poklica še ni odločilo.

Od preostalih šoli odraslih fantov se jih hoče 1780 izučiti obrti po obratih. Med njimi je največje zanimanje za poklic avtomehnika (242), elektroinštalaterja (230) in strojnega ključavničarja (110). Skupno se torej za te poklice zanima 582 fantov. To stremljenje je zelo razumljivo in zdravo. Manj razumljivo pa je, da je za vse tri poklice na Koroškem komaj 134 učnih mest na razpolago.

Podoben je položaj pri gostinskih poklicih kot so to kuharji, slaščičarji in natakarji. Za

Konjunkturno, kakršna je v lesnem gospodarstvu in kakršna obeta tudi še ostati, je treba izkoristiti vsestransko s potrebnimi ukrepi za površinsko povečanje gozda, s skrbjo za nageljni prirastek v njem in s strokovnjaško sečnjo in izdelavo lesnih sortimentov. Geslo časa se glasi: Ne sekajmo manj lesa, temveč skrbimo, da ga bo v gozdu priraslo več kot doslej! (bl)

POŠIROKEM SVETU

MOSKVA. — Sovjetska zveza je pred starom kozmonavta Nikolajeva pozvala ZDA, naj ne delajo jedrskih poizkusov v veliki višini. V pozivu se glasi: „Sovjetska vlada smatra za potrebno nasloviti poziv vladi ZDA v zvezi z izstrelitvijo sovjetske vesoljske ladje „Vostok III“, ki je krožila okoli Zemlje. Izstrelitev je nov korak v zavojevanju vesolja v miroljubne namene in je v interesu vseh narodov sveta. Eksplozija v veliki višini bi predstavljala nevarnost za življenje in zdravje kozmonavta.“ Ameriški državni departma je odgovoril naslednje: „Zelimo majorju Nikolajevu varen polet in srečen pristanek. ZDA nimajo v načrtu nobenega dejanja, ki bi na kakršen koli način oviralo njegovo poslanstvo.“

CHAMONIX. — Italijanska in francoska skupina, ki delata pri vrtanju predora pod Mont Blanc, sta pred dnevi navezali prvi stik skozi 203 milimetra debelo odprlino v zadnjih sedmih metrih skale, ki jih je bilo treba še prebiti. Skozi odprlino so si delavci izmenjali cigarete in vino ter si tovariško čestitali.

ZENEVA. — Uradni predstavnik sovjetske delegacije na ženevski razorožitveni konferenci je sporočil, da bo Kuznjecv zamenjal Zorina na tej konferenci. Novica je prišla povsem nepričakovano.

WASHINGTON. — Predsednik Kennedy se je posvetoval s svojimi glavnimi gospodarskimi svetovalci o možnosti znižanja davkov za letos, zato da se omogoči razmah ameriškega gospodarstva. Na sestanku so pregledali statistike o brezposelnosti, o prodaji na drobno, o individualnih dohodkih in o dohodkih družb, o gradbeništvu in proizvodnji avtomobilov.

MANILA. — Dvanajst oseb je zgubilo življenje zaradi poplav, ki jih je povzročil tajfun „Patsy“, ki je divjal nad srednjevzhodnim področjem Filipinov. Po nouradnih vestih pa pravijo, naj bi bilo 62 mrtvih, pogrefo pa še nekaj sto ljudi. Tudi za kakih 150 ribičev, ki so bili na 10 ribiških ladjah, ni upanja, da so preživeli neurje.

LONDON. — Bivši ameriški predsednik Eisenhower je obiskal v bolnišnici Churchilla. Ob odhodu iz bolnišnice je Eisenhower dejal, da sta se s Churchillom pogovarjala o osebnih zadevah. Dejal je, da je bil zelo zadovoljen, da je Churchilla spet lahko videl. To je mož, je dejal Eisenhower, na katerega je lahko ves svet ponosen.

NIZZA. — Med delom na polju je 59 let stari kmetovalec z moliko zadel ob osje gnezdo. Bojevitke živalice so se zakadile vanj ter ga začele pikati po vsem telesu in zlasti po obrazu. Na pomoč so mu priskočili ljudje, ki so delali v bližini ter poskrbeli za njegov prevoz v bolnišnico, kamor so ga sprejeli s pridržano prognozo.

LUBBOCK. — Kakih 20 km od Lubbocka je vlak z brzino 130 km na uro trčil v avtomobil, s katerim se je osem mladih ljudi vozilo na izlet. Medtem ko je mladenič v zadnjem trenutku skočil iz avtomobila in se tako rešil, pa so vsi ostali bili na mestu mrtvi. Trčenje je bilo tako silovito, da so se kosi avtomobila dobesedno zleplili z lokomotivo.

KAIRO. — „Muslimanska kri se ne sme uporabiti za rešitev življenja komunistov“ — tako je izjavil svet ulemov na univerzi El Azhar, potem ko se je nanj obrnil neki zdravnik iz Indonezije, ki je hotel voditi za mnenje cerkve o tem vprašanju. Svet, ki so ga sestavljali štirje ulemji, vsi stari nad 60 let, je v svojem sklepu izrazil, da islam priznava nove kirurške metode, toda v nobenem primeru se ne sme prenesti del muslimanskega telesa na telo ateista. Časopis „El Ahram“, ki objavlja to poročilo, pojasnjuje, da „v tem primeru ateist označuje komunist.“

MONTERREY. — V zadnjih 40 dneh je zaradi vročine umrlo 72 otrok. Vročina je zajela predvsem severno vzhodno deželo države, zaradi česar so sprejeli v sedmih dneh 360 otrok v bolnišnice.

BEograd. — Iz Beograda je odpotovala na Švedsko delegacija sindikata delavcev rudarstva, metalurgije in kemične industrije Jugoslavije. Do 26. avgusta bo v Brunsviku sodelovala na mednarodnem seminarju za mlade rudarje. Poleg jugoslovanske delegacije bodo na seminarju sodelovali predstavniki Norveške, Zvezne republike Nemčije in Švedske.

BUENOS AIRES. — Argentinski predsednik Guido je govoril preko radia in televizije o krizi v deželi, ki še vedno ni končana. Po najnovejših vesteh so enote prve divizije nastanjene v Palermu, v predmestju argentinske prestolnice, zavezale poslopje vojnega ministrstva. Po naslednjih vesteh se je uporniški general Montero proglasil za novega poveljnika in leta argentinske armade.

LEOPOLDVILLE. — Družba Union Miniera je opomnila evropske službenice, da naj bodo pripravljene evakuirati svoje družine iz Katanga. V dobro obveščeni krogih pravijo, da so načrti za evakuacijo že prej pripravili in da ga bodo lahko izvedli v najkrajšem času.

STOCKHOLM. — Po informacijah raziskovalnega zavoda švedskega obrambnega ministrstva o novih sovjetskih jedrskih poizkusih na Novi zemlji niso zabeležili nobenega porasta radioaktivnosti nad Švedsko. Količina radioaktivnosti nad Švedsko se zadnje tri mesece sploh ni spremenila, ampak je ostala na isti ravni kot spomladi leta 1959.

SALZBURG. — Generalni direktor Mednarodne agencije za atomsko energijo Sigvald Eklund je zahteval — v govoru na mednarodnem seminarju za diplomate — naj bi vse zaloge orožja in atomske reaktorje postavili pod nadzorstvo OZN in njenih organizacij. Poudaril je, da bomo dosegli zadovoljivo rešitev samo takrat, ko bo aparat združenih narodov prevzel to nadzorstvo, ker druge metode danes ne zadostujejo več.

BONN. — Po vesteh z krogov zahodnonemškega obrambnega ministrstva bodo zahodnonemški vojaški izdatki prihodnje leto za 3 milijarde mark večji kot letos. V načrtu imajo, da bodo znatni prihodnje leto ti izdatki 18 milijard mark. V okviru tega proračuna se bo povečalo številčno stanje Bundeswehra od 375.000 mož na pol milijona.

Mnenje drugih

V časopisu »Das Menschenrecht«, oficalnem glasilu Avstrijske lige za človekove pravice, je dr. Erich Körner objavil daljši članek pod naslovom »Der Fall Resetarić«, kjer poroča o dogodku, ki se je pred meseci pripetil v avstrijski vojski, ko je bil neki vojak, pripadnik hrvatske manjšine na Gradiščanskem, zaradi svojega hrvatskega maternega jezika izpostavljen raznim nevednostim. Po opisu omenjenega dogodka priha dr. Körner do naslednjih ugotovitev, ki jih ponatiskujemo v originalnem nemškem besedilu:

Da sich die Militärbehörden bisher in Schwelgen hüllten, müssen diese Berichte wohl leider als wahr angenommen werden. Dies ist in mehrfacher Hinsicht sehr bedauerlich, denn

1. gestattet es Art. 149 unserer Bundesverfassung (Art. 66, Abs. 3 des Staatsvertrages von St. Germain) den Staatsbürgern ausdrücklich, privat (und daher wohl auch den Soldaten ausserhalb des direkten Dienstes!) jede beliebige Sprache zu gebrauchen — umso mehr muss dies für die zweite Landessprache des Burgenlandes gelten;

2. stellt der Staatsvertrag 1955 u. a. auch unsere kroatischen Mitbürger im Burgenland unter besonderen Schutz und verbietet im Art. 6 ausdrücklich jede Diskriminierung von Minderheitenangehörigen;

3. sind für alle (und daher auch für die militärischen) Organe der Republik Österreich, die sowohl Mitglied der UNO als auch des EUROPARATES ist, die von diesen Organisationen beschlossenen „Menschenrechte“ zumindest moralisch verpflichtend. Die „Allgemeine Deklaration der Menschenrechte“ (Art. 2 und 7) und die „Europäische Menschenrechtskonvention“ (Art. 3 und 14) fordern aber ausdrücklich die Abstandnahme von jeder Diskriminierung wegen einer bestimmten Muttersprache;

4. zählten gerade die Kroaten, sowohl in der Donaumonarchie als auch in der Republik, zu den treuesten Anhängern des österreichischen Staates und sind nicht wenige bedeutende österreichische Heerführer gerade diesem Volk entsprossen;

5. verlieren wir schliesslich das sittliche Recht, für die Südtiroler, also für unsere eigene österreichische Minderheit in Italien, einzutreten, wenn wir nicht zuerst in unserem eigenen Staat das anderssprachige Volkstum überall und jederzeit achten und fördern. Wenn nämlich innerhalb eines einzigen Jahrzehnts (Volkszählungen 1951 und 1961) die Zahl derjenigen Staatsbürger, die slowenisch (windisch) oder kroatisch als alleinige oder hauptsächliche Umgangssprache angaben (in Kärnten und im Burgenland), von 76.400 auf 53.500 abgesunken ist, so kann dies mangels einer Auswanderung oder Massenauswanderung nur auf den Umstand zurückzuführen sein, dass es unbeherrschbaren deutschnationalen Arbeitgebern, Ärzten, Lehrern usw. tatsächlich gelungen ist, durch ihren unheilvollen Einfluss auf die ländliche Bevölkerung das Volksbewusstsein unserer slawischen Mitbürger teilweise zu erschüttern oder letztere zumindest so einzuschüchtern, dass sie bei den offiziellen Volkszählungen auf ein Bekenntnis ihrer tatsächlichen Umgangssprache lieber verzichteten. Bei dieser Gelegenheit sei auch nochmals darauf hingewiesen, dass die zur Realisierung der Minderheitenschutzbestimmungen des Staatsvertrages 1955 notwendigen österreichischen Ausführungsgesetze für das Burgenland bis heute noch nicht beschlossen worden sind.

Mit Recht stellt Hofrat Dr. P. in der Monatsschrift „Die österreichische Nation“, Heft 4/1962, fest, dass hier „einem österreichischen Staatsbürger im österreichischen Bundesheer der Gebrauch seiner Muttersprache verwehrt“ wurde und mit Recht stellte er anschliessend die Fragen: „Wo bleibt da unsere Demokratie! Wo bleiben da die den Minderheiten in unserem Staat verbürgten Rechte! Es ist daher nicht unbillig, zu verlangen, dass — ähnlich wie es beispielsweise die Generaldirektionen der Bundesbahnen und der Post- und Telegraphenverwaltung sowie manche andere Behörden seit langem vorbildlich prakti-

V Deželnem muzeju v Celovcu:

4. mednarodna razstava fotografij Prijateljev narave

Do 25. avgusta je v celovškem Deželnem muzeju odprta 4. mednarodna razstava fotografij, katerih avtorji so člani društva „Prijateljev narave“. Razstava obsega v celoti 183 fotografij velikega formata; 158 jih je črno-belih, 3 so barvne, ostalih 22 pa spada v posebne serije, ki obravnavajo določene teme. Pri razstavi je udeleženih 119 fotoamaterjev iz sedmih držav: Avstrije, Belgije, Danske, Nemčije, Francije, Nizozemske in Švice. Vendar predstavlja ta razstava le izbor najboljših del, kajti žiriji je bilo prvotno poslanih skupno 1464 fotografij iz devetih držav (poleg omenjenih še Italija in Švedska). Poleg tega je žirija dodelila tudi 30 nagrad: 5 zlatih, 10 srebrnih in 15 bronastih medalj, od katerih so jih največ prejeli avstrijski fotoamaterji, namreč vseh 5 zlatih, 5 srebrnih in 7 bronastih.

Društvo „Prijatelji narave“ je bilo ustanovljeno leta 1895. Ustanovili so ga delovni ljudje, ki so takrat morali delati še pod bistveno drugačnimi socialnimi pogoji, vendar so hrepeli za tem, da bi svoj pičlo odmerjeni prosti čas preživeli v naravi. Medtem se je društvo „Prijatelji narave“ razvilo v močno mednarodno gibanje, ki šteje 260.000 članov. V okviru tega gibanja je bila leta 1905 ustanovljena prva foto-sekcija v Avstriji, pa tudi v drugih državah so se začeli fotoamaterji, včlanjeni v društvo „Prijatelji narave“, združevati v posebnih sekcijah. Samo v Avstriji je danes v tem okviru sto takih skupin z nad 2000 člani, ki imajo na razpolago moderno opremljene prostore, kjer se izživljajo v svoji ljubezni do fotografije in fotografiranja.

To svojo ljubezen so mnogi med njimi izoblikovali v pravo umetnost, o čemer pričča tudi sedanja 4. mednarodna razstava fotografij Prijateljev narave v celovškem muzeju. Razstavljene fotografije pripovedujejo o najrazličnejših doživljajih in vtisih njihovih avtorjev: v prvi vrsti seveda o naravi in njeni pestrosti, pa tudi o delovnem človeku, ki ga spoznamo na njegovem delovnem mestu in ga spremljamo v njegovem prostem času, v zimskem in poletnem času, v planinah, ob morju, na izletih in potovanjih, doma in v tujini — povsod imajo prijatelji narave in fotografije odprte oči, skrbno opazujejo dogajanja okoli sebe in jih lovijo na filmski trak. Zato sedanja razstava ni le izraz visoke fotografske umetnosti, marveč predvsem na film zajeto življenje, resnično in pestro, kot ga doživljajo in opazujejo prijatelji narave, ki so hkrati navdušeni fotoamaterji.

zieren — endlich auch das Bundesministerium für Landesverteidigung die Pressekritiken zum „Fall Resetarić“ zum Anlass nimmt, den in österreichischer Staatsbürgerkunde scheinbar schlecht informierten Uffz. H. von seinen Vorgesetzten zusätzlich befehlen zu lassen und davon auch der Presse Mitteilung macht!

Das alte Österreich-Ungarn ist nicht zuletzt an der Verstandslosigkeit eines Grossteiles der deutschnationalen und magyarischen Herrenschaft gegenüber den erwachenden slawischen Völkern zugrunde gegangen. Auch unsere Zweite Republik wird ihren Ruf als „Leuchtturm der Freiheit am Eisernen Vorhang“ bald verlieren, wenn sich ihre Minderheitenpolitik letzten Endes als engherziger erweisen sollte als etwa die des benachbarten Jugoslawiens oder Ungarns!

Razstava pa je še več. Je namreč najboljši odgovor tistim, ki skušajo dokazovati, da današnji delovni človek ne zna koristno izrabljati svoj prosti čas. Razstava je viden protidokaz temu očitku, saj javnosti prikazuje, da so na delu razgledani ljudje, ki so razumeli smisel državne blaginje in hočejo svoje življenje oblikovati lepše in vrednejše. Iz njihovih slik govori veselje in navdušenje za vse lepo, veselje delavcev, da danes vse to lahko uživajo in doživljajo.

Razstava bo prikazana tudi v vseh ostalih državah, iz katerih prihajajo sodelujoči fotoamaterji. Za Avstrijo pa je razstava posebej pomembna še zato, ker je prirejena prav v letu, ko slavi svoj 70-letni jubilej Delavsko društvo za šport in telesno kulturo.

Uspel slavnostni koncert

ob otvoritvi koroškega velesejma

Po starem običaju je bil tudi letos na dan otvoritve koroškega velesejma v Celovcu slavnostni koncert v veliki dvorani Doma glasbe. Igral je veliki zabavni orkester Delavske zbornice pod vodstvom dirigenta Rudolfa Platzerja.

Za svoj koncert si orkester ni izbral posebnih zahtevnih komadov, marveč se je odločil v glavnem za splošno znana in priljubljena dela, katerih že precej udomačene melodije so kljub poletni vročini našle pot do pestre, toda žal ne preveč številne publike, ki se je za to priložnost zbrala v Domu glasbe. Že z uvodno koračnico iz Verdijeve „Aide“ je bil vzpostavljen kontakt med ansambлом in poslušalci. Poleg tega pa so bili na sporedu še madžarska uvertura (Bela Keler), Cesarski valček Johanna Straussa, parada palčkov iz suite „V nemškem pravljicnem gozdu“ Karla Pausperla, polpuri iz Zellerjeve opere „Ptičar“ in za zaključek koračnica „Ti moja Avstrija (Franz von Suppe-Preis), ki jo je moral orkester zaradi velikega navdušenja publike ponoviti.

Veliki zabavni orkester Delavske zbornice je pod vodstvom svojega dirigenta Rudolfa Platzerja pokazal odlično igro in je zlasti s svojim temperamentom zapustil najboljši vtis.

Zadnje obdobje kitajskih pismenk?

Prva zunanja znamenja težnje, zamenjati staro pisavo z latinico, so se na Kitajskem pokazala pred nekaj leti, ko so se pojavili nad nekaterimi prodajalnami tudi latinski napisi poleg kitajskih pismenk. Takrat se je začela krhati skoraj štiri tisočletja stara tradicija v pismenstvu. Prosvetne oblasti so pripravile abecedo, ki jo sestavlja 27 latinskih črk, in sicer za 20 soglasnikov ter za 7 samoglasnikov, kolikor jih ima sodobni kitajski jezik. Še pred

K
I
T
A
J
S
K
A
P
I
S
A
V
A

tem so razpravljali o možnosti za uvedbo cirilice, vendar se končno odločili za latinico.

S starimi kitajskimi pismenkami je precej težav; ni jih mogoče uporabljati na primer v brzojavni službi. Tudi iskanje besed v kitajskem besednjaku ali leksikonih je precej zapleteno ker jih ni mogoče razvrstiti po praktičnem in preglednem abecednem redu. Pri uvedbi fonetičnega načina pisanja so težave v tem, ker iste besede različno izgovarjajo v posameznih delih dežele in bi torej bil fonetični zapis ponekod nerazumljiv.

Zato si zdaj prizadevajo, da bi po vsej deželi vsaj približno enako izgovarjali iste besede oziroma pojme. Vendar pa po dosedanjih poskusih sodijo, da bo latinico mogoče dokončno uvesti šele v dveh generacijah.

Tudi muzejske prireditve pospešujejo tujski promet

Kakor je ob priložnosti razstave fotografij Prijateljev narave povedal ravnatelj Deželnega muzeja, dvorni svetnik dr. Moro, tudi prireditve in razstave muzeja bistveno pospešujejo razvoj tujskega prometa ali obratno: tudi tujski promet koristno vpliva na razvoj muzeja. Od začetka maja pa do 9. avgusta so na prireditvah in razstavah muzeja, med katere spadajo tudi izkopenine na Magdalenski gori, muzeji na prostem in starorimsko mesto Teurnia v bližini Spittala, zabeležili 39.000 obiskovalcev, med katerimi je bilo zlasti veliko število tujcev, ki svoje poletne počitnice preživljajo na Koroškem. V Deželnem muzeju samem pa so v tem kratkem času našli 8000 obiskovalcev; včasih na dan 400 do 500 ljudi.

Kratek pregled burmanske književnosti

Burmanska civilizacija izvira iz prvih stoletij naše ere, pravzaprav iz časov promskega kraljestva, ki je doseglo svoj razcvet v srednji Burmi v tretjem stoletju, v zgornji Burmi pa še prej, za kraljestva Tagaung. Izkopavanja so pokazala, da so pisana dela obstajala že v petem stoletju in da so pripadala narodu Piu, iz čigar jezika izvira tudi vrsta modernih burmanskih besed. Narod Piu se je kasneje zlil z drugimi burmanskimi narodi.

Precej čudno je, da Burmanci niso sprejeli pisaive naroda Piu in da so šele v enajstem stoletju začeli pisati v burmansčini. V tem času so Burmanci prevzeli ne samo pisavo, kakršno imajo še danes, temveč tudi budizem v najčistejši obliki in sicer od Manov, ki so bili tedaj našeljeni v Spodnji Burmi.

Iz tega časa izvira na stotine burmanskih zapiskov, ki so jih vrezali v številne templje in oltarje.

Nekateri izmed teh zapiskov vsebujejo tudi dobro burmansko prozo. Mesto Pagan je bilo zibelka burmanske književnosti. Neka vdova je zapisala na primer v svojem posvetilu: „Moj ljubljeni mož, spoštovani Kin Ka Tu, ki je bil zenica mojega očesa, je odpotoval po zakonu minljivosti. O tem sem prepričana in zato jaz hči spoštovanega Naung Jan Džija in potomka plemenitih prednikov dajem tri orale zemlje stvarni „Treh draguljev“, gospodarju Budi, zakonu in cerkvi“. To posvetilo, napisano pred sedem sto leti, je izreden primer burmanske proze.

Razen posvetil so našli tudi nekaj poem in pesmi, ki kažejo, da so se s pesnikovanjem ukvarjali samo maloštevilni ljudje, ker budizem ne dovoljuje pisanja pesmi o

nereligioznih temah in ker je ljudstvo starega Pagana posvetilo veliko svojega časa izgradnji pagod in sestavljanju posvetil.

Pa vendar je izmed poem iz paganskega obdobja znamenita tista, ki jo je napisal kraljev varovanec Anandathuria, ko je pričakoval izvršitev smrtno obsodbe leta 1173. Le-ta piše:

„Nekdo mora pasti, da bi se drugi lahko dvignil. Toda kaj je navsezadnje življenje in kaj slava? Kot pena na gladini širnega Oceana, ki traja samo hip. In čeprav bi mi bilo po kraljevi milosti življenje darovano, je zakon narave tisti, kateremu se mora sleherno živo bitje ukloniti. Oh kralj moj! Klanjam se ti in obljubljam ti, da bom, če se mi bo kdaj ponudila priložnost, da se povrnem v novo življenje, pozabil vse to. Oprostim ti, kralj moj, ker vem, da sem samo smrtnik.“

Čeprav je obdobje paganskega vzpona pomenilo največjo burmansko slavo in civilizacijo, je bila burmanska književnost šele v povojih. Svoj zenit je dosegla v prihodnjih obdobjih Ava in Tungu. Prvo je trajalo od štirinajstega do prve polovice šestnajstega stoletja, drugo pa

Burmanska pesaika

od prve polovice šestnajstega do začetka osemnajstega stoletja.

V dobi Ava je burmanska proza in poezija dobila končne oblike, docela razvit izraz, ritem, rimo in slog. Čudovito, slikovito prikazovanje in globoka filozofija — vse to je bilo izraženo z bogatim jezikom. Lirika, pripovedne pesmi in zgodovinske balade so postale priljubljene. Običajne teme lirskih poemov so bile lepota, čuda narave, ljubezen ter radost in žalost človeškega življenja. Pripovedne pesmi obsegajo zgodbe in budistične veroizpovedi in vzlic moralni poanti se v njih zrcalita radoživost in lepota burmanskega načina življenja. Zgodovinske balade se ukvarjajo z junaštvij kraljev in s slavimi vojskovodji burmanske zgodovine.

V drugi polovici osemnajstega stoletja je nastala burmanska drama na dvoru, ki se je potlej, ko se je združila s pristo ljudsko dramatiko, razvila v devetnajstem stoletju v narodno dramo. Nastalo je razdobje, ki ga je moč primerjati z Elizabetinskim razdobjem v angleški književnosti. Razen množice bleščečih gledaliških iger je bilo v tem času napisanih tudi mnogo proznih del, bogatih po stilu in tematiki. Posebno priljubljene so bile satire, pisma, potopisi in romantične novele. Z britansko osvojitvijo leta 1886 je bila burmanska literatura potisnjena v ozadje. Oživela je šele spričo porajanja burmanskega nacionalizma v dvajsetih letih tega stoletja.

Ko je dežela po letu 1948 ponovno izbojevala neodvisnost, je dobila burmanska književnost nove navdih, zlasti v zvezi z oživljanjem budizma. V skladu s tem novim religioznim zagonom so nastale nove izrazne oblike, ki so prišle z Zahoda. Posledica vsega tega je, da preživlja burmanska književnost zdaj novo obdobje v svojem bogatem razvoju.

Povratek druge skupine otrok z letovanja v Savudriji

Otroci, ki se nahajajo v drugi skupini na počitniškem letovanju v Savudriji, se vrnejo

V SOBOTO, DNE 25. AVGUSTA t. l.

V Področčico pridejo z vlakom iz Jesenic ob 16.42 uri. Otroke, ki so doma ob progi Področčica—Beljak in v Zilji, naj starši počakajo na železniški postaji v Področčici ali pa na železniški postaji v Beljaku ob 17.25 uri.

Otroci iz Spodnjega Roža, Gur in Podjune pridejo v Celovec ob 18.30 uri, kjer naj jih starši čakajo, da jih odpeljejo domov.

Zveza slovenskih organizacij na Koroškem

Replje - Šmihel

Spel je žalostno končalo nadebudno življenje mladega fanta. Hudo je prizadela bridka vest Komanovo družino v Repljah, ko so zvedeli, da se je pri kopanju smrtno ponesrečil 21-letni sin France Tomič. Fant je bil zaposlen pri železnici pri gradbenem vodju, kjer je skupina delavcev popravljala okvare in izvajala obnove na železniški progi. Na kraju svojega delovnega mesta se je šel kopati, da bi se osvežil v hudi vročini. Pri skoku v vodo pa je treščil z glavo tako nesrečno na kamen, da se je onesvestil in na posledicah udarca tudi umrl.

Vest o tragični smrti ni nad vse prizadela le svojce mladega pokojnika, temveč vse, ki so Francija poznali v vasi in okolici. Vsi so imeli fanta zaradi njegovega priljudnega in usmerjenega odnosa do vseh zelo radi, med svojimi tovariši je bil zares zgled pravega odkritosrčnega prijateljstva. Razen tega je bil zelo vesten in marljiv delavec v veliko zadovoljstvo delodajalcev, v tem primeru pri železniški upravi.

Izredna velika množica žalnih gostov je minulo nedeljo prisostvovala pogrebni svečanostim, ko smo na šmihelskem pokopališču položili v domačo zemljo telesne ostanke prekmalu preminulega Tomiča K trajnemu počitku. Domači pevci so zelo lepo zapeli mlademu pokojniku ganljive žalostinke v slovo, železniška godba iz Celovca je zaigrala žalne komade, domači g. dekan pa je spregovoril globoko občutene poslovilne in tolažilne besede ob odprtem grobu. Velika udeležba žalnih gostov na pogrebu in nedeljeno čustvovanje številnih prijateljev in znancev Komanove družine, naj bo hudo prizadejim svojcem v tolažbo v bridki žalosti.

Črnijska mama pripoveduje

Črnijska mama, ki kljub svojim letom pride marsikje naokoli, opazuje življenje, razgovarja se z ljudmi in deli iz svojih bogatih življenjskih izkušenj tudi koristne nasvete.

Pred nedavnim se je mudila na Moščenici pri Bilčovsu. Piše, da se je tam sestala tudi s kovačem, katerega življenjska pot jo zelo zanima.

Kovač ji je pripovedoval kaj vse je v življenju preživel in kako je mojstril in premagoval vse težkoče. Med vojno je zgubil svoj delež po očetju. Z marljivostjo pa si je kljub temu postavil nov lep dom, kjer ima tudi kovačnico. Okoli hišice pa je zasadil žlahtno sadno drevje. Razen hiše si je postavil tudi hlev s skednjem. Imel je krave, toda zaradi preoblego dela jih ni mogel oskrbovati in jih je prodal. Redil in pital pa je mladega bikca, ki mu je ob prodaji vrgel precejšnjo vsoto denarja v razmeroma zelo kratkem času.

Njegova dejavnost in skrb pri obdelovanju zemlje je občudovanja vredna. Ko je mama z zanimanjem opazovala uspehe njegovega dela, ji je kovač pripovedoval, da mu v življenju ni bilo nič prihranjenega ter je moral prenesti najrazličnejše težkoče. Dejal je, da si je nabral šest nasvetov zase in druge kot napotila za življenje: Varuj se nezdrave hrane, prenapornega dela, prehude vročine, prehudega mraza, kuratele in prazne denarnice.

Dejal je, da ga je vse to mučilo, toda s pridnostjo in vztrajnostjo se je izkopal iz vseh težkoč in se dokopal do lepšega življenja. Kar mu še manjka, bi bila dobra in zvesta žena, da bi skupno delala in skupno uživala sadove pridnih rok. Morda pa se bo to še zgodilo.

Uradno poslopje – najvišja zgradba v deželi

Prejšnji teden so ob navzočnosti številnih slavnostnih gostov, predstavnikov političnega, gospodarskega ter kulturnega življenja v deželi in ob navzočnosti množice duge publike svečano izročili novo impozantno visoko uradno poslopje deželne vlade svojemu namenu. Z novo uradno zgradbo je dosežena potrebna združitev raznih oddelkov uradov deželne vlade, ki so bili doslej nameščeni po drugih prostorih in barakah, v mnogih primerih med seboj zelo oddaljenih. Končno, in kar je brez dvoma zelo važno, bodo centralizirani uradni oddelki deželne vlade tudi prebivalstvu bistveno olajšali reševanje njihovih uradnih zadev, ko jim odslej ne bo treba iskati posameznih oddelkov po vsem mestu. Tudi povezava med različnimi uradi je dana z novo zgradbo, kar pomeni prihranek na času in omogoča hitrejšo odvijanje uradnih poslov. Uradništvo pa bo imelo na svojih odgovornih mestih na razpolago zdrave in sodobne prostore.

Deželni glavar, ki je izvedel slavnostni akt predaje, je v svojem nagovoru med drugim povedal, da se je vlada odločila za gradnjo visokega uradnega poslopja šele po izvedenih drugih raznih delih obnove po vojni, kakor odstranitvi bombnih poškodb, gradnji stanovanjskih poslopij za vsaj delno omiljenje stanovanjske stiske ter gradnji številnih modernih šolskih poslopij.

Nova uradna hiša je najvišja stavba v deželi, je 48 metrov visoka ter obsega skupno 12. nadstropij. Vmesne stene so premakljivo urejene, da je po potrebi vsak čas mogoče spremeniti prostornino posameznih prostorov. V spodnjih nadstropjih so moderni prostori veletrgovine „Forum“, ki jo je docela financirala „GÖC“, ter je konsumentom že nad eno leto na razpolago z izbiro vseh mogočih potrošniških potrebščin. Na to zgradbo so postavili v času dve in pol leta nebotičnik uradov koroške deželne vlade. Skupni stroški z opremo vred so znašali 21.114.000 šilingov.

V izpraznjenem mestnem dvorcu bo spet nameščena deželna galerija, deželni arhiv pa bo v kletnih prostorih nove zgradbe.

Konstrukcija novega uradnega poslopja pomeni novost za Koroško ter visoko spričevalo zmogljivosti arhitektov, gradbenih mojstrov in ne nazadnje delavcev, hkrati pa dokaz gradbene dejavnosti koroške deželne vlade. Mnoge barake, kjer so bili doslej raztreseni razni oddelki deželne vlade, bodo raznesli, vendar je na drugi strani še mnogo ljudi, ki morajo stanovati v barakiških zasilnih stanovanjih. Tudi odprava teh barak z graditvijo ustreznih stanovanjskih prostorov je naloga sodobnosti.

Razpis kmetijske šole v Podravljah

Kmetijska šola v Podravljah razpisuje vpis učencev za šolsko leto 1962/63.

V prvi letnik šole se lahko vpiše vsak fant, ki je star 16 let in je uspešno dovršil osnovno šolo.

Pogoj za vpis v drugi letnik je uspešno dovršen prvi letnik kmetijske šole v Podravljah ali katerekoli druge kmetijske šole.

Pismene prošnje za sprejem je treba vložiti pri upravi šole najpozneje do 20. oktobra. Prošnji mora biti priloženo zadnje šolsko spričevalo.

Mesečna šolnina in vzdrževalnina v internatu znaša šil. 300.— Gojenci manj premožnih staršev lahko zaprosijo za štipendijo.

V času rednega šolanja imajo učenci — v kolikor niso dopolnili 24. leto starosti — pravico do otroških doklad.

Šola prične s poukom 3. novembra 1962.

Za vsa potrebna pojasnila se obrnite na naslov: Kmetijska šola Podravlje — Förderlach.

Uprava

„Kärntner Nothilfswerk“ — akcija za pomoč v sili

V prejšnji številki smo objavili poziv deželne vlade koroškemu prebivalstvu za prispevke oziroma darove ustanovi „Kärntner Nothilfswerk“, akciji za pomoč v sili. Sila je velika in pomoč je potrebna, kadar kjer koli zadivjajo elementarne katastrofe, povodnji, toča, snežni in zemeljski plazovi ter drugo. S tem so se pred nedavnim bavili tudi na seji deželne vlade. Deželni glavar je dejal, da je bilo letos že vloženi 190 prošenj na „Kärntner Nothilfswerk“ za pomoč iz sredstev ustanove. Pričakujejo pa še dobrih sto prošenj v zvezi z elementarnimi katastrofami, ki so v zadnjih tednih občutno prizadele več krajev naše dežele, med temi tudi okolico Vovber in Djekš. Izmed vloženi prošenj so jih 133 pozitivno rešili s skupno vsoto 433.810 šilingov, 25 predlogov so odklonili, 32 pa jih še rešujejo.

Popolnoma nezadostna je vsota, ki je za akcijo pomoči v sili predvidena v deželnem proračunu, namreč samo 275.000 šilingov. Pri takem znesku seve ni mogoče veliko pomagati pri reševanju po katastrofah omejenih eksistenc in zopetnem uravnovešenju gospodarstva, ki so brez krivde lastnikov prišle v stiske in zadrege. Vsota, namenjena v take namene, nikakor ne ustreza in je malo čudno, da v to svrhu ni na razpolago več sredstev iz javne roke. Razen tega so tudi nezadostni varnostni ukrepi, na primer z zagradnjo hudournikov, in pogosto se poklicani krogi spomnijo na to šele tedaj, ko je kraj že pustošila huda katastrofa.

Izhod iz te denarne ožine skuša vlada premostiti s pozivom na prebivalstvo za zbirko, da bi po svojih močeh darovalo za

fond akcije pomoči v sili. Kakor smo že povedali, so poziv podpisali deželni glavar Wedenig in oba namestnika.

Koroško tujskoprometno gospodarstvo je obogateno z novo pridobitvijo, ki obeta hvaležno frekvenco. Tujskoprometna naprava v Kolbnitzu, ki so jo uredili v zvezi z gradnjo elektrarne Reisseck-Kreuzeck, ustreza vsem sodobnim in modernim zahtevam turizma. Svoje priznanje k tej novo odprti tujskoprometni točki je pismeno izrazil in naglasil svoje zadovoljstvo tudi zvezni predsednik, ko se je ob svojem obisku v Spittalu in Kolbnitzu o tem osebno prepričal.

Delovne nesreče v kmetijstvu in gozdarstvu

Na Koroškem so v prvi polovici letošnjega leta prijaviili 2466 nezgod v kmetijskem in gozdnem gospodarstvu. V vsej državi pa so v prvem polletju zabeležili skupno 28.087 delovnih nesreč na tem sektorju. Med temi je bilo 24 nesreč s smrtnim izidom.

Gotovo so pretresljive številke nezgod, ki zadenejo zaposlene v kmetijskih obratih in pri delu v gozdu in lesni industriji. Velik del teh nezgod pripisujejo pomanjkljivostim pri varnostnih napravah, množični tehnizaciji, s katero je konkurenca na tem področju gospodarstva edino mogoča, vendar so ljudje, posebno prav mladi, pogosto premalo poučeni s pravilnim in varnim ravnanjem s stroji in le čisto kakšen odločilen prijem spodleti in nesreča se zgodi.

Obvestilo

V Št. Ilju ob Dravi bo v nedeljo, dne 26. avgusta, ob 14.30 uri

OTVORITEV NOVE

KULTURNO-PROSVETNE DVORANE

v bivšem gospodarskem poslopju farovža.

Ob tej priložnosti se bo med drugim prvič javnosti predstavila

godbeno-pevska skupina „Pavle Kernjak“

Na sporedu bodo narodne in moderne popevke ter Avsenikove skladbe.

Vogrčec

Prejšnji petek zvečer je pri kmetu Komanu v Vogrčah izbruhnil požar v gospodarskem poslopju. Domnevajo da je ogenj nastal zaradi kratkega stika. Domači in sosedje, ki so ogenj zapazili, so nemudoma hiteli gasiti in reševati, kar se je rešiti dalo, posebno živino iz hleva. Takoj je stopila v akcijo domača požarna bramba, ki so se ji pridružile še brambe iz Rebelj, Doba, Pliberka in Rude. Žal pa so se gasilci mogli omejiti le na to, da so obvarovali sosedne objekte, kar je samoumevno tudi bilo zelo koristno dejanje ogromne vrednosti, kajti zaradi močnega ognja so bile bližnje zgradbe nevarno ogrožene.

Gospodarsko poslopje je zgorelo do temeljnega zidovja. Žrtev ognjenih zubljev so postale tudi zaloge letošnje letine in več gospodarskih strojev ter orodja. Živino iz hleva so rešili, iz šupe pa so utegnili potegniti še traktor in avto. Skupno škodo cenijo na okoli 400.000 šilingov.

Huda nesreča je zadela Komanovo družino. Upamo in prepričani smo, da se bo tudi v tem primeru izkazala medsebojna pomoč vasi in soseske ter bodo vsi po svojih močeh pomagali, da pri Komanu spet postavijo novo gospodarsko zgradbo. Na svetu je že tako, da nesreča nikoli ne počiva in lahko se zgodi: danes meni, jutri tebi.

Zahvalno pismo

Kakor menda vsi drugi, se je tudi šolar France Krštof iz Bistrice vrnil ves zadovoljen in srečen s počitniškega letovanja v Savudriji na Jadranu. Pripovedovanja o lepih doživetjih mu ne zmanjka in bi rad, da bi ga kar vedno poslušali. Tudi pismeno je izrazil svoje veselje in hvaležnost vsem, ki so mu omogočili lepe počitnice na slovanskem jugu.

Srčno se zahvaljuje Zvezi slovenskih organizacij, da ga je sprejela in mu pripomogala v počitniško kolonijo, hvaležen pa je tudi očetju in materi, ki sta mu letovanje rada privoščila ter sta storila vse potrebne korake, da se je njegovo hrepenenje uresničilo.

Na morju ga je naš spremljevalec Miki naučil plavati in fant smatra umetnost ali šport plavanja za veliko pridobitev in kot dragoceno korist za mladega človeka.

Razen vsega drugega lepega in zanimivega se posebno rad spominja upravnice počitniškega doma tov. Matilde Bromšek, ki je, kakor pravi, doma v Celju. Upravnica je bila zelo prijazna, nadvse skrbna ter je tega dečka posebno rada imela. Pravi, da dobre upravnice ne bo nikoli pozabil ter bi jo rad srečal, da bi ji še enkrat osebno povedal svojo srčno zahvalo.

Hkrati se organizatorici počitniškega letovanja koroške slovenske mladine tem potom srčno zahvaljuje tudi starša, ki sta z otrokom vred zadovoljna.

Prosvelno društvo „Rož“ v Št. Jakobu v Rožu vabi na igro

„MIKLOVA ZALA“

(dramatiziral Jaka Špicar), ki bo v nedeljo, dne 19. avgusta 1962, ob 8.00 uri zvečer na župnijskem dvorišču.

Društvo vabi k številni udeležbi!

KOLENDAR

Pelek, 17. avgust: Hiacint
Sobota, 18. avgust: Helena
Nedelja, 19. avgust: Ludovik
Ponedeljek, 20. avgust: Bernard
Torek, 21. avgust: Ivana
Sreda, 22. avgust: B. sr. M.
Četrtek, 23. avgust: Filip

Najvišjo zgradbo na svetu gradijo v Moskvi

Pred dvema letoma so sovjetski časopisi natisnili fotografijo televizijskega stolpa v Moskvi, ki po svoji arhitektonski zamisli, po nevsakdanji obliki predstavlja pravi „čudež gradbeništva“. Ta arhitektura spominja na ilustracijo iz fantastičnih romanov. Na sliki je bila maketa velikanskega televizijskega stolpa, najvišje stavbe na svetu, ki bo visoka 520 metrov.

Monolitna stavba iz armiranega betona bo stala na 63 metrov široki osnovi. Ta stolp bo 220 metrov višji od Eifelovega stolpa v Parizu in 140 metrov višji od newyorškega nebotičnika Empire State Building. Toda višina te stavbe ni njena edina odlika.

V notranjost stolpa bodo razmestili oddajnike in televizijske tehnične naprave. S stolpa bodo lahko istočasno oddajali 5 televizijskih programov, štiri črno bele in enega z barvno televizijo. Razen tega bi lahko oddajali še šest kratkovalovnih radijskih programov.

Načrt za ta stolp je izdelal član Akademije za arhitekturo Sovjetske zveze Nikitin. Ta sovjetski arhitekt je izdelal tudi načrte za znamenito moskovsko univerzo. Načrti so odobreni in gradnja se je že začela.

Ni odveč, če naštejemo, kako težavna bo gradnja tega televizijskega stolpa. Sovjetske tovarne so morale zgraditi posebne žerjave. Gradnja na takšni višini je silno otežkočena, ker ni naprav, ki bi prinašale gradbeni material na takšno višino.

Kaj so do sedaj zgradili?

V Oostankinu, v predmestju Moskve, ki je znano po sovjetskem razstavišču, so pripravili gradbišče in v zadnjih dvajsetih mesecih zgradili temelje. V tem času so postavili v bližini tudi avtomatično tovarno za proizvodnjo betona, postavljene so različne delavnice, betonske plošče za sestavljanje različnih delov konstrukcije, betonska cestlišča, tiri za žerjave itd. Vse to so napravili že pred osmimi meseci. Pozneje so dela

opustili in enega izmed dveh velikih žerjavov odpeljali na novo gradbišče. Gradbišče je zamrlo.

Kje so vzroki za prekinitve del?

Lani spomladi je nekdo podvomil v pravilnost temeljev. Na gradbišču so zapovrstjo začeli prihajati različni gradbeni strokovnjaki, da se na kraju samem prepričajo o vseh dvomih. Z gradnjo velikega televizijskega stolpa bi po načrtu morali že končati, tako pa se še vedno niso odmaknili od zemlje.

Konstruktor Nikitin zatrjuje, da je vse izračunal in da so računi točni. Prevzema za gradnjo popolno odgovornost. Tudi če bi v bližini stolpa izkopal jame globoke dvajset metrov, to ne bi vplivalo na stolp. Načrt namreč predvideva, da se vrh stolpa lahko nagne za 14 metrov, pa se zgradba kljub temu ne bo podrla. Takšna sila bi lahko delovala na stolp samo, če bi prišlo do orkana. Nikitin je izračunal vse: moč vetra, temperaturo itd.

Velemesta preteklosti

Število ljudi na naši Zemlji včasih ni bilo kdo ve kako veliko. Lahko rečemo, da je bilo ljudi na Zemlji vselej le toliko, kolikor hrane so pridelali in pridobili. V tej borbi za hrano se kaže v zgodovini človeštva dvoje važnih prekretnic — prva je bila tedaj, ko so se ljudje-lovci pričeli ukvarjati s poljedelstvom in živinorejo, ki je pomenila bolj zanesljiv način pridobivanja hrane kot lovska sreča, druga pa je bila industrijska revolucija, ki se je pričela slutiti že v 16. stoletju. Od tedaj, ko se je človek lotil poljedelstva in živinoreje, pa tja do prvih začetkov industrije je človeštvo le počasi narasčalo. Šele od 17. stoletja do danes je prebivalstvo Zemlje naraslo na nekajkratno tedanje število.

In vendar je že stari vek, ko je živelo na vsej Zemlji desetkrat manj ljudi kot danes, poznal milijonska mesta. Rim je imel že tri stoletja pred našim štetjem več kot milijon prebivalcev. Pa tudi Carigrad, Bagdad in Damask so bili v prvih stoletjih našega štetja velemesta z več kot milijonom prebivalcev.

V srednjem veku v Evropi velikih mest ni bilo. Pariz je imel 100.000 prebivalcev šele v 15. stoletju, London isto število v šestnajstem stoletju. Razvoj industrije pa je povzročil pravcati skok in tako imata Pariz in London že v sedemnajstem stoletju pol milijona prebivalcev in celo v Neaplju naštejejo leta 1616 nič manj kot 280.000 meščanov.

Prebivalstvo evropskih držav v tistem času ni posebno mnogoštevilno. Anglija in Španija sta imeli leta 1700 le po pet in pol milijona prebivalcev, Italija 13 milijonov in prav toliko Rusija, čeprav je bila že tedaj nekaj desetkrat večja od Italije. Država z največ prebivalci v Evropi je bila tedaj Francija — 18 milijonov.

V Severni Ameriki je bilo še v začetku prejšnjega stoletja le šest milijonov ljudi, vendar je število že do leta 1850 naraslo na 16 milijonov, leta 1900 na 81 in leta 1950 na 165 milijonov. Leta 1800 je imela Rusija 37 milijonov prebivalcev, leta 1850 60 milijonov, leta 1900 126 in leta 1950 okoli 200 milijonov. Brazilija je imela v začetku prejšnjega stoletja le štiri milijone prebivalcev, leta 1900

17 in danes okoli 60 milijonov. V Afriki se število prebivalcev ni v prejšnjem stoletju skoraj nič spremenilo, od leta 1900 do 1950 pa je skočilo od 120 na 206 milijonov. Neverjetno se je v petdesetih letih tega stoletja dvignilo število prebivalcev Azije, od 857 na 1407 milijonov, torej za celih 550 milijonov.

Za leto 2000 računa umerjeni statistiki, da bo na svetu 4133 milijonov ljudi. V Severni Ameriki jih bo 235, v Srednji 109, v Južni 234, v Evropi 560, v Aziji 2200, v Sovjetski zvezi 427 milijonov (računamo jo posebej, ker sega v Evropo in Azijo), v Afriki 348 in v Oceaniji 21 milijonov.

To ogromno število ljudi nujno pomeni, da si bodo morali iskati pokrajine, ki so še nenaseljene, ker bi sicer utegnili na svetu zares nastati gneča.

Morju izvablajo skrivnosti

Najvišja gora na morskem dnu je višja kot Mount Everest

Kaj bi odkrile naše oči, če bi mogle prodreti skozi največje morske globine in si zagotoviti pregled nad dnom vseh oceanov? Videle bi gore, ki so višje kot Mount Everest, velikanske usedline rud na morskem dnu, plasti ognjeniškega pepela kot ostanek silnih vulkanov, ki so bruhali pred 80.000 leti, in tudi največje pokopališče, kar jih premore naš planet, saj je na dnu Tihoga oceana 270 m debela in vsaj 500 km dolga, popolnoma fosilizirana plast vodnih živali. Seveda bi odkrili tudi sledove premikov podvodnih zemeljskih plasti na velikem področju.

To je le nekaj podatkov iz nedavno objavljene razprave angleškega profesorja Wilsona o dejstvih, zbranih v mednarodnem geofizikalnem letu. Profesor je objavil večino ugotovitev, ki so mu jih posredovali znanstveniki 67 sodelujočih dežel.

Strokovnjaki, ki so proučevali skrivnostne eksplozije pod morjem, so odkrili dolge gorske verige, ki se vlečejo od Arktike na drug konec našega planeta. Pri Havajskih otokih so zasledili 10.200 m visoko podvodno goro, ki je torej višja od Everesta. Zelo pogosto stresajo te podmorske gore mogočne notranje eksplozije, zaradi katerih nastajajo v oceanih novi otoki.

Druga pomembna ugotovitev: na dnu Tihoga oceana med Mehiko, Srednjo Ameriko in Perujem leži plast ognjeniškega pepela. Po vzorcih, ki so jih spravili z morskega dna, sodijo znanstveniki, da je ta pepel posledica velikanskega ognjeniškega izbruha nekako pred 80.000 leti.

Wilson posreduje v svoji razpravi mnenje znanstvenikov iz mnogih dežel, češ da bi našli pod zaledenimi morji ob obeh tečajih odgovor na vprašanje, kako so nastala morja na našem planetu.

ZANIMIVOSTI IZ ZNANOSTI IN TEHNIKE

Pokazalo se je, da lahko analiza krvi po prometni nesreči, ki ima za posledico močno krvavitve pone-
treženca, pokaže pretirano količino alkohola v krvi. Po trenutni veliki izgubi krvi se lahko dvigne vsebina alkohola v krvi na 0,31 promila. Čeže, da v takem primeru organizem hitreje prevaja alkohol v krvni obtok kot normalno.

Agronomi so si postavili novo nalogo — vzgojiti hočejo namreč krompir, ki bo imel čimmanj oči, ki bo čimbolj okrogel in bo približno enako velik. Do te želje so prišli zaradi pritožb, da stroji za lupljenje krompirja povzročajo 35 do 50 odstotkov izgube.

Pravijo, da je angleščina v diplomaciji precej izpodrila sicer običajni jezik diplomatov, francoščino. Le pol ducata tujih diplomatov v ZDA uporablja še francoščino namesto angleščine, ker tega jezika ne obvlada. Nasprotno pa se je angleščina uveljavila kot diplomatski jezik celo v Franciji — za primer navajajo ameriškega veleposlanika Jamesa Gavina, ki ne zna francosko.

Ivo Andrić

21

Travniška kronika

Ko so von Mittererja dokaj nepričakovano poslali za Generalnega konzula v Travnik, je Ana Marija pravkar preživljala eno od svojih velikih razočaranj; začela je najprej noreti in jokati in je izjavila, da za nič na svetu ne gre iz na pol turškega mesteca, kjer je doslej prodajala dolgčas, „na pravo turško pokopališče in da tudi svojega otroka ne pusti v Azijo“. Polkovnik je ženo miril, ji dokazoval, da pomeni novi položaj tehtno spremembo in skok v karieri, da bo imel nekoliko več dela, pa bo z novimi dohodki lahko poskrbel za otrokovo prihodnost. Naposled je predlagal, naj odpotuje z otrokom na Dunaj, če že ne bo iti v Travnik. Ana Marija je najprej privolila v tako rešitev, potem pa je brž spremenila mnenje in se odločila za žrtev. Polkovniku očitno ni bilo usojeno, da bi v tej deželi preživel nekoliko mirnih mesecev v rajju, ki bi se mu reklo — ločenost od njegove žene.

Kakor hitro je von Mitterer našel hišo in jo preuredil, kolikor je bilo mogoče, je prišla konzulka s hčerko.

Že na prvi pogled je bilo jasno, da je to žena, ki potrebuje mnogo prostora na svetu. Bila je še vedno lepa in

mladostna, čeprav je že malce debelušna. Vsa njena postava: sij brezhibno bele polti, nenavadni blesk oči, ki so bile zdaj zelenkaste, zdaj temnozlate kakor voda v Lašvi, barva las in frizura, njena hoja in gibi in zapovedovalno govorjenje, vse to je prineslo v Travnik prvič nekaj tiste sile in gosposčine, ki so jo Travničani v svoji domišljiji pripisovali tujim konzulom.

Zraven gospe von Mittererjeve je stopala hčerka Agata, dekletce trinajstih let, v ničemer podobna materi. Sama zase in molčeča, prezgodaj zrela in preveč občutljiva, tenkih podolgastih ustnic in očetovega togega pogleda, je korakala ob materi kot stalen in nem očitek; nikoli ni z ničimer pokazala svojih čustev in na pogled je bila brezčutna za vse okoli sebe. V resnici je pa bil otrok od vsega začetka zastrašen in zmeden zaradi materinega temperamenta in vsega, kar je slutil, da se dogaja med očetom in materjo. Bila je ena izmed tistih deklet, ki so drobnih kosti in majhne, pa se zelo zgodaj razvijejo in postanejo zrele žene v miniaturni, tako da vselej presenečajo in varajo, kažoč zdaj docela otročjo postavo, zdaj spet nepričakovano zrele oblike. V vsem pravo nasprotje materi, je bilo dekletce nemuzikalno in je ljubilo samoto in knjige.

Takoj po prihodu se je gospa von Mitterer z vso hitro vrgla v urejanje hiše in vrta. Naročili so pohištvo z Dunaja in poklicali delavce iz Slavonskega Broda. Vse so spremenili, obrnili in prevrnili. (Na francoskem konzulatu so med neizogibnim opravljanjem „tistih z one strani Lašve“ dejali, da „gospa von Mitterer zida nov Schönbrunn.“) Res je, da gospa von Mitterer, ki je ljubila francoski jezik in gojila vse, kar je imela za francosko duhovitost, tudi ni ostajala dolžna. Porogljivo je govorila o pohištvo gospe Davillove, med katerim je bilo, kakor smo videli, mnogo spretno zakritih in zastrtih zabojev, ter trdila, da je gospa

Davillova opremila hišo v slogu „Louis Caisse“. Vrt so ogradili z visokim zidom in ga tako ločili od nemirnega in blatnega dvorišča čaršijskega hana in njegovih hlevov. Vso starinsko Hafizadićevo hišo so prezidali po nekakšnih načrtih gospe konzulke, v katerih živ krst ni mogel uganiti pomena in smisla, ki pa so ustrezali ali naj bi bili ustrezali visokemu in njej sami nejasnemu pojmovanju popolnosti, sijaja in gosposčine.

Kakor se pri tej vrsti žensk često zgodi, so Ano Marijo z leti začele obletavati nove muhe. Sedaj je bila obsedena od pretirane snage. Toda še huje, kakor je sama trpela zaradi snage, je mučila z njo vse okoli sebe. Nič ji ni bilo dovolj čisto in oprano in nihče dovolj snažen. Z vso hitro je planila v boj proti neredu in umazaniji. Menjavala je sluzinčad strahovala stanovanje, tekalala, vreščala, se prenapenjala v boju z blatom, prahom, golaznijo in z nenavadnimi običaji nove dežele. Potem pa so prišli dnevi, ko ji je upadel pogum in usihala vera, da bo njenega boja kdaj konec. Umaknila se je in prekrizanih rok obupana čutila, kako se nered in nesnaga te orientalske dežele tihočapita od vsepovsod, brstila iz tal in padata z zraka, pritiskata na vrata in okna, na vsako razpoko in polagoma, toda neizprosno osvajača hišo in vse v njej; predmete, družino in živali. Zdelo se ji je, da celo njene lastne stvari, odkar je prišla v to kotlino, izločajo iz sebe neko plesen in rjo ter jih počasi pokriva tanka plast nesnage, proti kateri ne pomaga nobeno ometanje in drgnjenje.

S kratkih sprehodov se je vračala največkrat pretresena in še bolj brez poguma, ker je že pri prvih korakih srečala kakšno garjavo ali hromo ščene, ki jo je zrla plaho in žalostno, ali pa je naletela na trop počestnih psov, ki so se spopadali za ovčji drob in vlačili čreva po ulici. Jezdila

Prehrana bolnega otroka

Otroci z vročino v začetku skoraj nikoli nimajo teka in bi le pili. Piti tudi morajo, ker zaradi zvišane toplote izgubljajo s potenjem velike količine vode, ki jih morajo nadomestiti. Dajte jim dovolj piti, vseeno če rahlega ruskega, lipovega, kamiličnega čaja ali čaja iz poprove mete, sadne sokove ali pa tudi samo vodo. Večji otroci navadno odklanjajo mleko; če si ga pa zaželijo, jim ga dajte brez smetane ali kislega.

Razen tekočin jim lahko ponudite tudi narastke, pudinge in kompote. Če gre samo za krajšo bolezen, otroci kmalu začno prav prid-

no jesti in v najkrajšem času nadomestimo izgubljeno težo. Tistim, ki so za daljšo dobo bolni, pa pripravljajte preprosto in lahko prebavljivo hrano: prepečenec, sir, v mehko kuhana jajca, pusto gnjat, kaše z različnimi sadnimi solatami itd. Za bolnike je težje prebavljiva in zato neprimerna hrana: prešana zelenjava, mastno meso, ribe, maslo, margarina ali smetana.

Otroka ne silite jesti, razen če je kako jed zdravnik posebej predpisal. Če bolni otroci jedo kljub temu da se jim upira, lahko bruha in težave z jedjo lahko ostanejo potem še dolgo po ozdravljenju. Bolnih otrok ne sprašujte, kaj bi radi jedli. Kar presenetite jih s kako posebnostjo, kaj malega bodo od nje že užili. Na krožnik jim naložite zmeraj prav malo, da jim ne vzamete volje do jedi, še preden bodo začeli.

Bruhanje

Po bruhanju naj otroci nekaj ur ne jedo in ne pijejo. Želodec se mora spočiti. Šele takrat lahko na otrokovo željo ponudite malo vode in hladnega čaja. Če tega ne povrača, mu dajte čez deset minut še malo piti in sčasoma večajte količino pijače. Če si otrok po nekaj urah želi jesti, mu dajte za začetek prepečenca ali keksov. Če zopet začne bruhati, pomeni, da ste prezgodaj začeli z jedačo in pijačo. Potem morate pač previdneje ravnati. Ako pa otrok, po bruhanju noče ne jesti ne piti, si ne delajte skrbi, ampak mirno čakajte, da bo prošil za to. Pri močnejšem bruhanju je najti med povračano hrano tudi majhne sledove krvi. To ni nič hudega.

Bolnega otroka ne vznemirjajte s svojo skrbjo zanj! To je za njegovo stanje prav slabo. Po sili bodite veseli in poskusite otroku z malenkostmi narediti veselje.

Ko gre malemu pacientu na bolje, noče biti več v postelji, ampak porabi vsako priložnost, da lahko skače po sobi. Tedaj ga pač oblecite in pustite, naj se igra. Kljub temu pa ne pozabite, da še ni popolnoma zdrav in da ga morate varovati.

Nalezljive bolezni

Največ povzročiteljev tovrstnih bolezni je danes znanih, zato se lahko borimo zoper nje. Otroci se okužijo na razne načine: bodisi da jih nakašlja okuženi človek ali pa dobijo v roke predmete, ki so bili v dotiku z bolnikom. Čas, ki ga potrebuje povzročitelj bolezni, da se razvije in povzroči obolenje, imenujemo inkubacijsko dobo. Ta je pri raznih boleznih različna. Obolenje samo je obrambni boj telesa zoper okužbo. Telo tvori protistrupe in ko je teh dovolj, začne bolezen giniti. Protistrupi ostanejo v telesu na leta in ga varujejo proti nadaljnjim okužbam.

Zoper nekatere nalezljive bolezni se danes uspešno borimo s cepljenjem. Da ne mučimo otrok prevečkrat z injekcijsko iglo, jim dajejo kombinirane injekcije. To se pravi: obenem so cepljeni n. pr. zoper davico, tetanus in oslovski kašelj. S cepljenjem je treba začeti že pri dojenčku.

Če se pokažejo znaki nalezljive bolezni, je treba takoj po zdravniku.

Vročinski izpuščaji

Zadnje dni smo prejeli več vprašanj, kako je mogoče najhitreje odpraviti vročinske izpuščaje na ustnicah in okrog nosa. Zdravniki pravijo, da ta pojav pogosto spremlja vročinske bolezni, včasih pa nastopa samostojno. Gre za virusno infekcijo; odpravimo jo z mazili, ki vsebujejo antibiotike, sulfamide ali kortizon-derivate. Če se izpuščaj umiri, uporabljamo samo pudre in mazila, ki sušijo. Vročinskega izpuščaja ne smemo umivati z vodo in milom, ampak ga obrišemo z vato, namočeno v alkohol ali rezorcilni špirit. Če se nam vročinski izpuščaj pojavi na ustnicah, ne smemo uporabljati rdečila.

Jagode vabijo

Smetanov riž z jagodami

200 g riža kuhajte v pol litra vode s koščkom presnega masla. Dodajte pol litra belega vina ter sok in narstrgano lupino pol limone. Previdno kuhajte dalje in pazite, da se ne bo riž preveč zmešal in da bo ostal cel. Prilijte rižu 60 g sladkorja, ki ste mu dodali nekoliko vanilije in zmes ohladite. Na koncu dodajte še četrt litra stepene sladke smetane. Veliko stekleno skledo obložite s piškoti, polijete po njih češnjevno vodo (samo foliko, da se napojijo), naložite nanje očičene jagode in jih pokrijete z rižem. Okrasite z nekaj jagodami in smetano.

Jagodova omleta

Iz 100 g moke, 4 jajc in pol litra mleka in žepca soli naredite tekoče testo. Dobro zmešajte, da ne ostanejo kepice. Prilijte narstrgano limonino lupino in po okusu žličko ruma. V ponvi razgrejete surovo maslo in zlijete vanjo polno zajemalko zmesi. Na že surovo testo porazdelite očičene jagode in započete zlatorumeno. Preden servirate, polresete s sladkorjem.

Jagodov narastek

4 rumenjake, 100 g sladkorja, 500 g jagod, 20 g moke, 4 beljake, 10 g sladkorja v prahu. Rumenjake in sladkor penasto umešate. Prilijte očičene preležane jagode, moko in trd sneg 4 beljakov. Zmes denete v kozico ali jensko skledo in pečete v zmerno vroči pečici 30 minut. Ko je narastek pečen, ga posujete s sladkorjem in takoj postavite na mizo.

Jagode z vinom

500 g jagod, pol limone, pol litra vode, pol litra vina, 125 g sladkorja. Očičene jagode prelačite skozi sito, jih polresete s sladkorjem in jih pustite stati pokrite 1 uro. Potem prilijete vino, vodo in sok limone, dobro premešate in postavite na hladno. Servirajte v kozarcih s pecivom.

NASVETI

● PEKAČA ne izpiramo z vodo, ker se sicer jedi v njem na dnu kaj rade sprimejo. Najbolje je, da pekač takoj po uporabi temeljito očistimo s papirjem in soljo.

● NAČETE STEKLENICE piva ali mineralne vode postavljamo »na glavo«. S tem ostaja vsebina dalj časa sveža in tudi ogljikov dvokis ne izhlapi tako hitro. Madeže od piva odstranjujemo z mešanico mlačne vode in špirita (razmerje 1 : 1).

● ALABASTER čistimo z mlačno milnico, nakar ga je treba dobro posušiti.

je iz mesta in se trudila, da bi s svojega vranca ne gledala na tisto, kar je neposredno okoli nje. Pa tudi to ni pomagalo.

Nekega dne je po kratki poletni plohi odjahala s spremstvom po glavni cesti. Na robu mesta so srečali berača. Slaboumen in bolni človek, bos in rzcapan, se je umaknil gosposkim jezdecem in se povzpela na stezico, ki se je vila po strmini nad cesto in vzporedno z njo. Tako so se pojavile njegove noge tik konzulkega obraza. Samo za hip je zagledala v razhojeni ilovici dvoje bosih, blatnih, velikanskih stopal prezgodaj postarane delavca, ki ne more več delati. Samo za hip jih je videla, potem pa ji dolgo niso hotele iz spomina te nečloveške štirioglate, brezoblične in grčave noge, ki sta jih neizrekljivo pohabila dolga hoja in težko življenje; razpokane so bile kakor borovo ljubje, žolte in črne; okorne in skrivljene težaške noge, ki komaj sebe nosijo, pa nerodno in hromo štorckljajo, ubirajoč morda poslednje korake. Ah, sto sonc in tisoč poletij ne more pomagati tem nogam, je nenadoma pomislila Ana Marija; nikakršna nega, nobena hrana ne zdravlja jih ne morejo popraviti ne izmenjati; naj se kar koli rodi in razcvete na zemlji, te noge so lahko samo še bolj žolte, skratovičene in grozne.

Ta misel ji je obtičala v možganih, te botestne in zoprne vizije se ni mogla otresti dneve in dneve. V vsem, kar je začela delati ali razglabljalati, jo je že na začetku ustavila in zledenila misel na te znakažene noge.

Tako se je mučila gospa von Mitterer, trpljenje ji je pa večalo še bridko, žaljivo spoznanje, da nihče ne razume tega njenega občutka zoprnosti in ne podpira njene želje po popolnosti in čistoči. Vendar je morala, nemara prav zato, nepretrgoma govoriti o tem; vsakemu je tožila o

umazanem mestu in malomarnosti služabnikov, čeprav je videla, da pri nikomur ne najde razumevanja, še manj pa pomoči.

Dolski župnik robati in debeli fra Ivo Janković je vljudno in raztreseno poslušal njene tožbe in aletekacije; talažil jo je površno in nemarno kakor otroka, govoreč ljavdan. Trdil je, da mora človek vse potrpeti mirno in pohlevno, kajti na koncu koncev sta tudi blato in nečistoča božji dar.

„Sploh pa so že zdavnaj dejali: Castis omnia casta. Kdor je čistega srca, mu je vse čisto,“ je prestavil župnik z brezobzirnostjo, lastno debeluharjem in starim menihom.

Potem je gospa von Mitterer, preplašena in ogorčena od vsega v svojem okolju, ostajala dolge dneve v hiši, se izogibala ljudi in pogleda na mesto. Po ves dan je nosila rokavice, posedevala v naslonjaču z belo prevleko, ki so jo moralali često menjati, in ni pustila, da bi ji med pogovorom kdor koli stopil preblizu. Toda navzlic tem ukrepom jo je še vedno mučil občutek, da se pogreza v blato, prah in smrad. Ko pa ji je to trpljenje postalo nezno, kar se je često zgodilo, je vstala iz naslonjača, vdrila k možu, ga zmočila pri delu in mu ogorčeno očitala, ker jih je spravil sem; v solzah je zahtevala, da takoj odidejo iz te umazane, nesrečne dežele.

Vse to je trajalo, dokler moč navade ni storila svojega ali dokler ene manije ni zamenjala druga.

Na avstrijskem konzulatu je bil glavna osebnost za generalnim konzulom tolmač in pisar Nikola Rotta. Prej je služboval v zemunski karanteni in von Mitterer ga je vzel s seboj v Travnik.

Rotta je bil majhen grbast možiček, toda brez vidno izbočene grbe, z močnim oprsem in veliko, med dvignje-

Vsak dan zelenjava

Ni potrebno vsak dan jesti meso, toda vsak dan naj bo na mizi zelenjavna jed. Ne glede na to, da je zelo zdrava, je zelenjava mogoče odlično in zelo pestro pripraviti: kot enolončnico, z mesnim nadevom, z omako ali pa presno. Prinašamo nekaj receptov:

Zelenjavni golaž

500 g govedine zrežemo na večje kocke, zlatorumeno opražimo v olju in zalijemo s 3/8 vode. Meso popramo in solimo in pustimo rahlo vreti 45 minut. Dodamo 250 g očičenih šalotk, prav toliko korenja in 125 g graha in pustimo vreti še 20 minut. Golažu

dodamo 20 g moke, ki smo jo prej zmešali z nekoliko mrzle vode v gladko kašo, po okusu papriko in paradižnik in postavimo na mizo z zmečkanim krompirjem.

Cvetačna solata z omako

Veliko, kuhano cvetačo (lahko sta tudi dve sestavljeni) polijemo z omako in potresemo s sesekljanim trdo kuhanim jajcem. Na vogale položimo narezano papriko, paradižnik, zeleno solato ali katero koli drugo zelenjavo. Za omako narežemo veliko peteršilja, drobnjaka, 1/2 čebule, žličko kaper, 2 sardeli in kislo kumaro. Vse to zmešamo z oljem, kisom ali limono in polijemo po cvetači.

Plošča s presno zelenjavo

Na veliko ploščo damo narstrgano korenje, presno, na tanke kolobarje narezano kumaro (z lupino vred), paradižnik, na tanke rezine narezano kolerabo, kupček oliv in zmes iz paprik, čebule in paradižnika. Poleg serviramo majonezo, s katero si vsak začini solato. Za to ploščo lahko porabimo vso zelenjavo, ki nam je ostala od prejšnjih dni in je zlasti primerna kot poletna večerja.

Korenje z laškimi lešniki

Korenje ali rumeno kolerabo zrežemo ali izdobljemo na kar se da enake kose in jo skuhamo v malo slani vodi ali pa dušimo s surovim maslom. Dodamo pražene laške lešnike in šopke kreše ali peteršilja.

nimi rameni nazaj štrlečo glavo, s širokimi usti, zivahnimi očmi in naravno kodrastimi sivimi lasmi. Noge je imel kratke in tanke, obute v nizke škornje z zavihanimi golenicami ali pa v svitlene nogavice in šolne z veliko pozlačeno sponko.

Nasprotno od svojega predstojnika, krotkega in priljudnega človeka z nekakšno otožno mehko v občevarju, je bil njegov prvi sodelavec ošaben in osoren tako do Turkov kot do kristjanov. Njegov zlovoljni molk je bil prav tako zopr, neprijeten in žaljiv kakor govorjenje. Čeprav majhen in grbast, je vendar znal gledati zviška tudi najvišjega človeka, polovico večjega od njega. Iz mogočne, nazaj in med ramena potisnjene glave so zrle mrke oči s težkimi, povešenimi vekami: zrle so žaljivo dotgočasno, prezirno utrudljivo, kakor da vidijo sogovornika nekje v daljavi in globoko pod seboj. Le kadar je stopil pred visoke in vplivne osebe (dobro je vedel, katere so to, katere ne in katere so take le na videz) in prevajal njihove pogovore, so te oči povesile pogled v tla, postale hkrati drzne in prijazne in nedosegljive.

Rotta je govoril več jezikov (Travničani so nekako zračunali, da jih zna deset). Ampak njegova največja večšina ni bila toliko v tistem, kar je povedal, kolikor v njegovih sposobnostih, da je nasprotnika prisilil k molku. Nagnil je glavo nazaj pa skozi priprte veke nekako od daleč premeril sogovornika in dejal suho in drzno:

„No, pa kaj? Kaj?“

Ob teh nepomembnih besedah, izgovorjenih na njegov način, so se često zmedli najpogumnejši ljudje, so zbledeli in se zrušili najboljši razlogi in dokazi, najbolj upravičene zahteve.

(Se nadaljuje)

za oddih in razvedrilo

Erskine Galdwell

Handsome Brown ima prost dan

Mama je šla po zajtrku do Howardovih na vogalu, da bi se z gospo dogovorila zastran sestanka Zveze za napredek žena, in preden je šla z doma, nam je strogo zabičala, da mora Handsome Brown do takrat, ko se ona vrne, pomiti in pobrisati posodo, izprati krpe in jih obesiti na sonce. Pravzaprav je bil to Handsomov prosti dan, toda dejansko ga Handsome, čeprav je delal pri nas že od svojega enajstega leta, še ni imel; je pač vselej tako naneslo, da je prišlo nekaj vmes, in Handsome ni nikoli mogel za ves dan na potep. Prost dan ali delovni dan, pomival je rad počasi, ker je dobro vedel, da na koncu koncev zmerom tako pride, da so si dnevi podobni ko krajcar krajcarju. In po navadi se mu je posrečilo najti kak izgovor, da je posodo kar najdlje odlagal. Tistikrat, ko je bila mama pri gospe Howardovi, je rekel, da je lačen. Šel je v kuhinjo in si v ponvici sprazil svinjskih jetre.

Moj stari se je raztezal na stopnicah verande zadaj za hišo in dremal na soncu, kakor vsako jutro po zajtrku, če se je le dalo; vedno je trdil, da ga spanje po zajtrku osposobi za ves preostali dan. Handsome pa je zlagoma pospravljaj jetra, ker je vedel, da ga čaka posoda; sede se je sklanjal nad štedilnik in nabadal iz ponve, ko je nekdo potrkal na vhodna vrata. Ker oče in Handsome torej nista imela časa, sem jaz stopil okoli hiše pogledat, kdo je. Na dvorišču sem zagledal neko čudno deklo, osemnajst ali dvajset let ji je moralo biti, stala je pred vrati in pritiskala obraz na šipo, da bi videla noter. V rokah je imela temno kvadratno torbo, podobno majhnemu kovčku, bila je brez klobuka in je imela dolge, rjave, na koncu uvite lase. Takoj sem spoznal, da je nisem še nikoli videl; gotovo je bila tujka, ki je iskala kakšne ljudi. Dolgo sem jo gledal; naposled je prišla za zapah in skušala odpreti vrata.

»Koga pa iščete?« sem jo vprašal. Stopil sem bil bliže in obstal na prvi stopnici.

Obrnila se je ko veverica.

»Zdravo, sinko,« je rekla in prišla do ogla verande. »Imaš očeta doma?«

»Zadaj dremlje na verandi,« sem rekel.

»Grem in ga zbudim.«

»Počakaj sekundo,« je rekla vznemirjeno, pritekla po stopnicah in me zgrabila za komolec. »Raje mi pokaži, kje je. Bo veliko boljce.«

»Za stran česa bi ga pa radi?« sem jo vprašal, radoveden, katera od znaok mojega starega je, če ga je res poznala. »Ali iščete kakšne ljudi tukaj?«

»Nič ne mari, sinko,« se je nasmehnila, »k njemu me pelji, pa je.«

Šla sva okoli hiše in skozi dvoriščna vrata. Z dekleta je na vsakem koraku puhnil val parfuma in nogavice so se ji pod koleno začele nabirati v gube. Moj stari je pošteno hrčal. Usta je imel odprta in glava mu je počivala na vrhnji stopnici. Kadar je na soncu spal, se je vedno tako razkoračil, ker je rekel, da je edino tako udobno dremati. Handsome je kupal skozi kuhinjska vrata in stoji jedel iz ponve.

Dekle je odložila kovček, si popravila nogavice in šla po prstih do mojega starega. Spustila se je k njemu in mu z rokama zakrila oči. Handsomu, ki je ravno nesel v usta, je sredi poti zastala jed.

»Ugani, kdo je,« je zaklicala.

Moj stari je skočil nekako postrani, kakor vselej, kadar ga je mati iznenada zbudila. S stopnice pa ni mogel, kajti brž ko je sedel, mu je deklo potisnila glavo nazaj. Ko je ujel vonj po parfumu, je začel širiti in stiskati nosnice, ko lovski pes, kadar zaduha divjačino gori na drevesu.

»Ugani, kdo je,« je ponovila in se glasno zasmejala.

»Marta že nisi,« je rekel oče in otipaval njene roke vse do komolcev.

»Še enkrat ugibaj,« ga je podražila.

Moj stari je sunil njene roke proč in sedel divje začuden.

»Naj me koklja brane,« je rekel moj stari.

»Kdo hudiča pa si?«

Dekle je še vedno smeje vstala in šla po kovček. Vtem ko smo mi trije napeto gledali, kaj bo storila, je odprla kovček in vzela ven

sveženj čisto novih kravat. Imela jih je več, kot jih imajo v trgovini.

Oče si je pomel oči. Ko se je sklanjala nad kovček, si jo je bil dobro ogledal.

»Tale bi bila čudovita na vaši srcaji,« je rekla in potegnila iz svežnja zeleno-rumeno kravato. Šla je k očetu in mu jo zavezala.

»Kakor da je za vas narejena!«

»Zame narejena?« je pogledal oče in vlekkel vase parfum, ki je valovil okoli nje.

»Kaj pa drugega,« je rekla, postrani nagnila glavo in premotrla okratvenega očeta. »Lepše se vam ne bi mogla podati.«

»Gospodična,« ji je rekel oče, »sicer prav nič ne vem, kaj kanite? toda naj bo karkoli že, meni se dozdeva, da zapravljate čas. Jaz sem kravate toliko potreben kot prašič sedla.«

»Ko je pa tako lepa,« je rekla, spustila kravate nazaj v kovček in stopila k mojemu staremu. »Tako imenitno se ujema z vašo poltjo.«

Sedla je tesno k njemu in začela vozlati kravato. Tako sta sedela drug ob drugem, dokler ni mojega starega čisto zalila rdečica. Parfum se je bil razpuhtel že vse naokoli.

»Česa ne poveš,« je rekel oče. Menda sploh vedel ni, kaj govori. »Kdo bi si bil mislil! Ta kravata da se ujema z mojo poltjo!«

»Kaj ko bi se pogledal v ogledalu,« je rekla in ga tapljala po prsih, kjer je imel privezано kravato. »Samo da se pogledate v ogledalu, pa brez te kravate sploh ne boste več mogli. Kaj, naravnost dovršeni ste v njej!«

Moj stari je z očmi švignil naokrog, potem pa še posebej tja k Howardovim na vogalu.

»Ogledalo imamo notri,« je rekel tiho, ko da bi ga nihče drug ne smel slišati.

»Pa pojdiva noter,« je rekla in ga povlekla za rokav.

Vzela je kovček in šla naprej. Moj stari ji je bil tik za petami. Ko sta izginila, je planil Handsome iz kuhinje in stekla sva okoli hiše, od koder se je dalo videti noter skozi eno od oken.

»Kaj sem vam rekla,« je dejala deklo. »Vam nisem povedala, da je to krasota? Stavim, da take kravate še niste imeli na sebi, kar ste živi.«

»To pa ne,« je rekel oče, »v tem bož kar prav imela. Res je krasota, bogme je. Nekam ves izstopim v tej kravati, ne?«

»Pa še kako,« je rekla. Stala je za mojim stari in mu čez ramo gledala v ogledalo.

»Dajte, da vam jo lepše zavežem.«

Postavila se je pred mojega starega in mu pod brado zategnila vozle. Potem pa je samo še stala ob njem, roke mu je položila na rame in se mu smehljala v obraz. Moj stari se je nehal gledati v ogledalu in je pogledal njo. Handsome je začel mencati.

»Gospa Marta bo zdaj zdaj doma,« je rekel.

»Tvoj stari bi se moral paziti. Če pride gospa Marta domov in ga najde, kako prisoduje s to kravato, bosta presneto zaplesala! Joj, da še nisem pomil posode! Kar zdajle bi lahko nastopil svoj prosti dan, preden se vrne gospa Marta!«

Moj stari se je nagnil naprej srknil vase zrak nad njeno glavo in jo objel okoli pasu.

»Koliko pa stane?« jo je vprašal.

»Petdeset centov,« je povedala.

Oče je odmajal z glavo.

»Petdesetih centov ne premorem,« je žalostno reklo.

»O, dajte no do sebe, skopost skopa,« je rekla in ga močno stresla. »Petdeset centov sploh ni denar.«

»Ko jih pa nimam,« je rekel in jo močneje stisnil okoli pasu. »Nimam jih, pa konec.«

»In dobiti jih ne morete nikjer?«

»Ne da bi vedel.«

Handsome je zastokal.

»Ko bi tvoj papa vsaj nehal toliko trapati zaradi te bedaste kravate,« je rekel. »Jaz vem le to, da nič kaj dobro ne kaže. Kar v kosteh čutim, da bo nekaj hudega, in potem vedno tako pride, da sem jaz tisti, ki nastrada. Prav res, ko bi bil vsaj že nastopil svoj prosti dan, preden je prineslo to punco s kravatami!«

Dekle je položila mojemu staremu roke okoli vratu in se stisnila k njemu. Dolgo sta tako stala.

»Morda bi pa le kje staknil tistega pol dolarja,« je naposled zinil moj stari. »Ravno sem razmislil o tem. Zdi se mi, da navsezadnje le bi.«

»Prav,« je rekla, umaknila roke in stopila proč. »Pojdi brž in ga dobi.«

»Boš čakala, da pridem nazaj?« je vprašal.

»Seveda bom, samo ne hodi predolgo.«

Moj stari je ritensko šel proti vratom.

»Prav tule počakaj, kjer si,« ji je rekel.

»Nikamor mi ne migni iz te sobe. Jaz bom nazaj, da še sama ne boš vedela, kdaj.«

Kot blisk je bil skozi zadnja vrata zunaj.

»Handsome!« je vpil. »Handsome Brown!«

Handsome je zajčal, kot da se pripravlja na smrt. »Kaj bi pa radi od mene na moj prosti dan, gospod Morris?« je vprašal in za hip porinil glavo izza vogala.

»Boš že videl,« je rekel oče in preskakoval po več stopnic hkrati. »Alo, brž z menoj, kot sem ti rekel. Pohiti, slišiš!«

»Kam pa greva, gospod Morris,« je rekel Handsome. »Gospa Marta mi je naročila, da moram za gotovo pomiti posodo, preden se vrne. Drugega ne morem delati kot to, kar mi je ona rekla.«

»Posoda bo že čakala,« je rekel moj stari.

»Ko bomo spet jedli iz nje, jo bomo tako ali tako na novo umazali.« Pograbil je Handsoma za rokav in ga potegnil na cesto. »Zasukaj se, no, in stori, kot sem ti rekel.«

Z očetu sva se spustila po cesti, Handsome pa je tapal za nama. Pri hiši Toma Owensa smo zavili na dvorišče. Owens je na vrtu z motiko kopal plevel.

»Tom,« je prek ograje zavpil oče. »Tom, premislil sem se. Tu imaš Handsoma, da ti bo en dan delal, kot si rekel. Lahko takoj začne.«

Potisnil je Handsoma na vrt in ga med gredami zelenjave in korenja podil do Owensa.

»Daj mu motiko, Tom,« je rekel oče, vzela motiko Owensu iz rok in jo vrgel Handsomu.

»Toda, gospod Morris, ali ste čisto pozabili, da imam danes prost dan!« je rekel Handsome.

»Presneto, nič kaj se mi ne ljubi, da bi kopal ta preklemani plevel!«

»Jezik za zobe, Handsome,« je rekel oče, se obrnil in ga pošteno stresel. »Za svoj posel se brigaj, pa nič drugega!«

»Toda, gospod Morris, saj se vendar brigam za svoj posel,« je rekel Handsome. »Kaj ni to moj posel, če se brigam za svoj prosti dan?«

»Do smrti imaš še čas, da si privoščiš prost dan,« je rekel oče. »Alo, brž nad plevel, kot sem ti rekel!«

Handsome je dvignil motiko in spustil rezelo na šop plevela, ki je bil razraščeno tako žilavo in na gosto, da je odskočilo za cel čevljev.

»No, Tom,« je rekel oče in se obrnil k Owensu, »daj mi petdeset centov.«

»Ne plačam ga, dokler mi ne odsluži za en dan,« je rekel Owens in zmajal z glavo. »Kaj če mi še za pol dolarja ne naredi! Samega sebe bi obral, če bi šel in ti izplačal denar, potem pa bi se izkazalo, da še toliko ni zaslužil.«

»Za stran tega si lahko brez skrbi,« je rekel oče. »Bom že gledal, da ti Handsome prav toliko naredi, kolikor si plačal. Ves čas bom hodil sem, za njim bom stal in gledal, da ti bo delal, kot je treba za tisto mezdo, ki si mu jo dal.«

»Prosim, gospod Morris,« je rekel Handsome in se ozrl na očeta.

»Kaj pa je, Handsome?« je vprašal oče.

»Tega presnetega plevela ne bi rad kopal, prosim, gospod Morris. Svoj prosti dan bi rad.«

Oče ga je pisano pogledal in z nogo pokazal na motiko.

»No, daj mi zdaj tistih petdeset centov, Tom,« je rekel.

»Pa kaj, da se ti tako salamensko mudi pobrati denar, ko delo še opravljeno ni!«

»Veš, nekaj imam na glavi, kar mora biti pri priči poravnano. No, Tom, prosim, če bi mi lahko izročil denar.«

Owens je nekaj časa gledal Handsoma, kako z motiko tolče plevel, potem pa je segel v žep in potegnil na dan polno pest žebeljev, vijakov in drobiža. Brskal je po kupu, dokler ni nabral za pol dolarja samih novčičev.

»Tega črnca nikdar več ne vzamem, če mi ne bo pošteno delal,« je rekel očetu.

»Nikdar ti ne bo žal, da si ga vzela,« je rekel oče. »Handsome Brown je eden najhujših garračev, kar sem jih kdaj videl.«

Owens je izročil očetu pol dolarja, ostalo pa je sunil nazaj v žep. Brž ko je moj stari imel denar, je planil k vratom.

»Prosim, gospod Morris,« je rekel Handsome.

»Kaj pa še hočeš, Handsome,« je zavpil oče.

»Ne vidiš, kako se mi mudi!«

»Ali ne bi mogel popoldne prej nehati, da bi imel vsaj malo prostega dne?«

»Ne,« je zavpil oče. »Da mi ne pisneš več o kakem prostem dnevu! Ali si mene kdaj videl, da bi imel prost dan, kaj?!«

Staremu se je tako mudilo, da ni niti Owensu utegnil nič več reči. Zdrvel je po cesti, skočil v hišo in zapahnil za seboj.

Dekle je sedela na postelji, zlagala kravate in jih dajala v kovček, ko je oče pritekkel v sobo, je pogledala kvišku.

»Evo ga, denarja, kot sem rekel,« ji je oznanil, sedel k njej in ji spustil ves tisti drobiž v dlan. »Pa še kako hitro sem ga dobil, kaj!«

Dekle je spravila denar, zganila še nekaj kravat in si popravila nogavice. »Izvolite kravato in jo položila očetu čez roke. Kravata je zdrsnila na tla.«

»Toda, ali ne boš...« je rekel presenečen in jo strmo pogledal.

»Česa ali ne bom?« mu je vrnila odrezavo.

Moj stari je z odprtimi usti buljil vanjo. Sklonila se je, zavrnila še ostale kravate in jih položila v kovček.

»Ja, mislil sem, da mi jo boš morda zavezala, kot si mi jo poprej,« je rekel počasi.

»Poslušaj,« je rekla, »prodala sem jo, ne? Kaj drugega pa bi ti še rad za petdeset centov? Vse tole mesto moram obhoditi od zdajle pa do večera. Koliko pa misliš, da bi prodala, če bi se ves čas mudila s tem, da bi vezala ljudem kravate, potem ko sem jih že prodala?«

»Toda... toda mislil sem...« je zajecjal moj stari.

»Kaj si mislil?«

»Ja, mislil sem, da bi jo morebiti, mislil sem, da bi jo morebiti prav rada zavezala...«

»Oh, pa ne da res?« se je zasmejala.

Vstala je in glasno zaprla kovček. Moj stari je sedel kot pribit in strmel vanjo. Vzela je kovček in odšla. Takoj nato so se zaloputnila vhodna vrata in slišala sva jo, kako je stekla po stopnicah. V hipu je bila že daleč doli pred Owensovo hišo in se ravno spuščala na njegovo dvorišče.

Moj stari je dolgo sedel na postelji in gledal zeleno-rumeno kravato na tleh. Čez nekaj časa je vstal in jo na vso moč brcnil prek sobe, potem pa jo je mahnil nazaj na verando in sedel na stopnice, da bi se spet razveznil na sonce.

Tri kitajske zgodbe

Stara gospa Vang je srečala svojo prijateljico.

»Kako je s tvojimi otroki?« je vprašala gospa Li.

»Moj sin,« je rekla stara gospa Vang, »je priden in mi dela samo veselje. Toda njegova žena, moja snaha,« je vzklilenila ogorčeno, »mi pripravlja samo jezo. Vedno skuša ukrasti kaj iz shrambe in odnesti svoji materi.«

»In tvoja hči?« je vprašala gospa Li.

»Moja zlata hči,« se je raznežila gospa Vang, »mi pomaga, kolikor more. Vso hrano, ki jo smukne svoji tašči, spravi v torbo in mi jo na skrivaj prinese.«

Čangova ljubka mlada žena je umrla. Bilo mu je hudo in je jokal in tožil. Prišli so prijatelji, da bi ga tolažili, Lin, njegova sosedka, mu je šepnila na uho: »Čang, zakaj si žalosten? Dala ti bom svojo hčer za ženo.«

Tudi drugi so mu obljubili svoje hčere. Bang je dobil mnogo ponudb. Spet se je oženil in vse se je vrnilo v stari tir.

Toda Čangu je bila usojena nova izguba.

Njegov osel je poginil. Bil je globoko žalosten, jokal je in tožil. Prijatelji in sosedje so prišli, da bi ga tolažili. Čang pa se ni dal potolažiti.

»Ko mi je žena umrla,« je ihtel, »so mi že pri grobu šepetali v uho, da lahko dobim zanjo nadomestilo. Zdaj pa mi nihče ne reče, da bi mi dal drugega osla. Ta škoda je nadomestljiva.«

Yangova sta bila revna človeka. Gospa Yang je našla jajce. Tekla je domov in pokazala jajce svojemu možu:

»Poglej, to je začetek najinega bogastva!«

Gospod Yang ni rekel nič.

»To jajce,« je nadaljevala gospa Yang, »bom položila pod kolkje naše sosede, da se bo zvalilo pišče. Izbrala si bom najlepše in ko bo zrastle, bo spet zneslo jajce.«

Gospodu Yangu se je počasi posvetilo.

»Iz teh jajc se bodo zvalile nove kokoši, ki jih bova prodala. In s tem denarjem bova kupila kravo.«

Gospod Yung je razumel.

»Ta krava bo imela teličke in telički bodo postali krave, ki jih bova prodala. In potem bova kupila polje in hišo, veliko hišo!«

Gospod Yang je vznemirjen pokimal.

»Seveda,« je rekel, »in ostalo bo še toliko denarja, da si bom lahko kupil drobceno, ljubeznivo sužnjo.«

»Oh, fu,« je kriknila gospa Yang. »Tega pa že ne bom trpela, Nikolii!«

In vrgla je jajce na tla, da se je razbilo.

Vljudnost

● Vljudnost je poklon pred nenapisanimi zakoni.

● Vljudnost je lahko izvrstna embalaža za surove resnice.

● Vljudnost je često zadnja stopnja ugaste ljubezni.

● Vljudnost ne stane več kakor malo samopremagovanja.

● Ne bodi za vsako ceno vljuden, na primer za ceno ponižanja.

● Nevljudni vstopi, ne da bi trkal, vljudni pa trka, ne da bi vstopil.

SOMMER-RÄUMUNGS-VERKAUF

Für die Dame:

- Damen-Perlonstrümpfe**, mit Naht **4.90**
Damen-Perlonstrümpfe, nahtlos **7.90**
- Neuheit:*
Der Strumpf, bis zur Taille, Krepp, nahtlos **49.50**
Damen-Pulli, reine Wolle **49.—**
Damen-Höschen, Baumwolle, mit Bein, gerippt, verschiedene Farben **12.90**
Damen-Slips, Baumwolle, in den Farben rosa und weiß, per Doppelpackung **14.90**
Damen-Perlonunterkleider, mit breiter Spitze, in vielen Modefarben **38.—**
Damen-Trägerschürzen, Baumwoll-Zephir **17.50**
Damen-Mantelschürzen, aus kräftigem Baumwoll-Zephir, große Taschen, mit Durchzugsgürtel **47.60**
Damen-Kräuselschlüpfers, gut waschbar, in verschiedenen Modefarben **18.—**

Für den Haushalt:

Große Auswahl an preiswerten Glas- und Porzellan-Waren!

- Damen-Sommerblusen**, 1/2-u. 3/4-Ärmel, aus amerikanischer Azetatseide **79.—**
Damen-Sommerkleider, aus bedrucktem Baumwollmaterial **98.—**
Damen-Kleider, aus bedruckter Kunstseide **198.—**
Damen-Popeline-Mäntel, moderne Farbstellungen, ganz gefüttert **198.—**
Damen-Kleiderstoffe, aus reiner Baumwolle, modisch dessiniert **19.80** per Meter

Für den Herrn:

- Herren-Slips**, weiß, reine Baumwolle **12.50**
Herren-Zephir-Hemden, alle Größen **35.—**
Herren-Popeline-Hemden, einfarbig und dessiniert **69.—**
Herren-Sommerhemden, kurze Ärmel, dunkle, hübsche Farbstellungen **56.—**
Krawatten, Kunstseide, große Auswahl **9.—** ab
Herren-Hosen in verschiedenen Farben **129.—** ab
Herren-Sport- u. Mode-Sakkos, in großer Auswahl S 128.—, S 168.—, S 198.—, S 248.— **98.—**
Herren-Modeanzüge, in verschiedenen Dessins, tadellose Passform aus reiner Schurwolle **398.—** ab
Herren-Ballonstoffmäntel, mit und ohne Gürtel, Karo gefüttert **298.—** ab

Besuchen Sie die Forum-Dachterrasse:

Wir bieten Ihnen ein ganzes Huhn, gegrillt, nur **S 22.—**

KLAGENFURT • Bahnhofstraße 37

RADIO CELOVEC

I. PROGRAM

čas — 20.10 Deželna poročila — 22.10 Pogled v svet.
Poročila: 5.45, 6.45, 7.45, 12.30, 17.00, 20.00, 22.00.

Dnevne oddaje: 5.55 Kmečka oddaja — 6.10 Jutranja gimnastika — 7.55 Gospodarske vesti — 9.00 Pozdrav nate — 10.10 Za gospodinjino — 11.00 Zabavna glasba — 13.10 Opoldanski koncert — 18.55 Sport — 19.30 Odmev

Sobota, 18. 8.: 8.00 Otroški zbor radia Celovec — 8.05 Naš hišni vrh — 8.15 Glasba Bele Bartoka — 14.15 Pozdrav nate — 15.50 Za filateliste — 16.00 Poznaš Koroško? — 16.30 Za delovno ženo — 18.25 Za prijatelje zborovskega petja — 19.00 Dober večer, dragi poslušalci — 20.15 Zaljubljeni pomenki — 20.45 Zabavna glasba.

Nedelja, 19. 8.: 8.05 Kmečka oddaja — 9.05 Popevke — 11.00 Dopoldanski koncert — 13.00 Operni koncert — 13.45 Iz domovine — 14.30 Pozdrav nate — 17.05 Plesna glasba — 18.00 Mednarodni visokosolski tedni — 19.00 Sport — 20.10 O spominčkih in njih zbiralcih — 21.10 Zabavni koncert.

Ponedeljek, 20. 8.: 8.15 Jutranji koncert — 15.00 Posebej za vas — 15.45 Koroški knjižni kotiček — 18.25 Za vas! Za vse! — 18.35 Mladinska oddaja — 19.00 Dober večer, dragi poslušalci — 20.15 Pogovor z gostom — 21.00 Zbor celovških madrigalistov in ljudska godba radia Celovec — 21.15 Koroška lovsko ura.

Torek, 21. 8.: 8.00 Zveneč jutranji pozdrav — 8.15 Orkestrski koncert — 14.45 Iz kulturnega ustvarjanja dežele — 15.00 Posebej za vas — 15.30 Komorna glasba — 19.00 Dober večer, dragi poslušalci — 20.15 „Rajski vrtec“, veseloigra.

Sreda, 22. 8.: 8.00 Zveneč jutranji pozdrav — 8.15 Priložnostne kompozicije velikih mojstrov — 13.30 Mala dunajska melodija — 15.15 Glasba za mladino — 15.45 Mladi talenti — 18.15 Pomoč vsakda potrebuje — 19.00 Dober večer, dragi poslušalci — 20.15 Salzburški slavnostni tedni.

Četrtek, 23. 8.: 8.00 Zveneč jutranji pozdrav — 8.15 Orkestrski koncert — 14.45 Ura pesmi — 15.15 Koroški knjižni kotiček — 15.30 Posebej za vas — 15.45 Koroški avtorji: Heide Mautz — 18.05 Originalni koroškega ljudskega življenja — 18.20 Oddaja za delavce — 18.35 Mladinska oddaja — 19.00 Dober večer, dragi poslušalci — 21.00 Zveneča alpska dežela.

Petek, 24. 8.: 8.00 Zveneč jutranji pozdrav — 8.15 Glasba mojstrov — 13.05 Ljudske viže — 15.00 Komorna glasba — 15.45 Kulturno ogledalo — 18.00 Pesmi in plesni narodov — 19.00 Dunajski mednarodni velesojem — 20.15 Nepozabne melodije — 21.00 Slavni dirigenti: Josip Krips.

II. PROGRAM

Sobota, 18. 8.: 8.20 Prosimo, prav prijazno — 9.30 Velike ure, male ure — 9.45 Ti in žival — 10.00 Češka glasba — 11.00 Ljudske viže — 13.30 Agrarna politika — 13.35 Slavni umetniki — 14.40 Tehnični razgled — 17.40 Ljudska glasba iz Avstrije — 19.30 Salzburški slav-

RADIO PROGRAM

nosni tedni: operni večer — 23.10 Operetni koncert.

Nedelja, 19. 8.: 7.05 Godba na pihala — 8.05 Ah, te ženske — 9.00 Operni koncert — 10.20 Glasbena pestrost — 11.00 Salzburški slavnostni tedni — 13.10 Za avtomobiliste — 14.10 Melodije iz filma „Nemčija, tvoje zvezdice“ — 14.30 Iz Nestroyjevih del — 15.00 Domovina Avstrija: Ljudstvo in dežela — 18.30 Pariz in njegove zvozdne — 19.10 Teden dni svetovnega dogajanja — 20.30 Salzburški slavnostni tedni.

Ponedeljek, 20. 8.: 6.05 Premislite prosimo sami — 8.10 Prosimo, prav prijazno — 11.00 Za ljubitelja resne glasbe — 13.30 Za prijatelja opere — 14.35 Mednarodna radijska univerza — 16.00 Otroška ura — 17.40 Zenska oddaja — 18.00 Glasba za delopust — 19.30 „Čosi fan tutte“, Mozartova opera.

Torek, 21. 8.: 6.05 Preden odidete — 8.20 Glasba na tekočem Iraku — 9.20 Iz ustvarjanja velikih mojstrov — 13.20 Teden pri Združenih narodih — 13.30 Pomembni orkestri — 16.30 Zivljenje se začne pri šestdesetih — 17.15 Znanje za vse — 17.50 Esperanto — 18.00 Samo zate — 20.00 Operetna glasba — 21.30 O tem lahko govorimo — 22.15 Plesna glasba.

Sreda, 22. 8.: 6.05 Premislite prosimo sami — 8.10 Prosimo, prav prijazno — 11.00 Za ljubitelja resne glasbe — 13.30 Za prijatelja opere — 14.10 Sadobni avstrijski komponisti — 18.00 Glasba za delopust — 20.00 Vsaka stvar ima dve strani — 20.40 Veseloigra — 21.10 Temza-Donava.

Četrtek, 23. 8.: 6.05 Preden odidete — 8.10 Da, to je moja melodija — 9.20 Iz ustvarjanja velikih mojstrov — 14.00 Pomembni orkestri — 14.35 Mladi avstrijski pesniki — 16.00 O svobodi in enakosti — 17.40 Zenska oddaja — 18.00 Zabavna glasba — 19.30 Glasba iz filmov — 20.00 Pozor, snemanje! — 21.00 Srečanje z minevajčim svetom.

Petek, 24. 8.: 6.05 Mladi glas — 8.10 Prosimo, prav prijazno — 11.00 Za ljubitelja resne glasbe — 13.30 Za prijatelja opere — 14.35 Mednarodna radijska univerza — 16.00 Otroška ura — 17.15 Znanje za vse — 19.30 „Lumpacij vagabund“, Salzburški slavnostni tedni.

TELEVIZIJA

Sobota, 18. 8.: 19.30 S kamera po Afriki — 20.20 Dve veseloigri.

Nedelja, 19. 8.: 17.00 Za otroke — 17.30 Lassy, zgodba psa — 20.15 „Karel III. in Ana Avstrijska“, veseloigra.

Ponedeljek, 20. 8.: 19.30 Za filateliste — 20.30 „Halijanka v Alžiru“, Rossinijeva opera (prenos z bregenskih slavnostnih iger).

Torek, 21. 8.: 19.30 Najlepši spominček, račna delo — 20.20 Enaindvajset — 21.05 Glasba na Hollywood Bulvaru.

Sreda, 22. 8.: 17.00 Za otroke — 17.25 „Pesem male morske deklice“, lutkovna igra — 19.30 Slike iz Avstrije — 20.20 Male dragocnosti velikih mojstrov — 20.35 Film.

Četrtek, 23. 8.: 19.30 Kriminalna oddaja — 20.25 „Zadava Winslow“.

Petek, 24. 8.: 19.30 Slike iz Avstrije — 20.20 O fotografiranju in filmanju.

Slovenske oddaje Radia Celovec

Nedelja, 19. 8.: 7.30 Duhovni nagovor. — S pesmijo in glasbo pozdravljamo in voščimo.

Ponedeljek, 20. 8.: 14.15 Poročila, objave. — Pregled sporeda. — Vročni ritmi za vroče dni... 18.00 Kam pa lanjše drev' v vas pojdemo...

Torek, 21. 8.: 14.15 Poročila, objave. — V sredo popoldne v prijateljski družbi...

Četrtek, 23. 8.: 14.15 Poročila, objave. — Slovenski samospevi.

Petek, 24. 8.: 14.15 Poročila, objave — To in ono.

Sobota, 25. 8.: 9.00 Od pesmi do pesmi — od srca do srca. — 18.25 Za našo vas.

RADIO LJUBLJANA

Poročila: 5.05, 8.00, 10.00, 13.00, 15.00, 22.00, 23.00, 24.00.

Dnevne oddaje: 5.00 Dobra jutro — 5.10 Nekaj domačih — 12.15 Kmečki nasveti ali Radijska kmečka univerza — 17.00 Lokalni dnevnik — 19.30 Radijski dnevnik.

Sobota, 18. 8.: 8.35 Partizanski samospevi — 8.55 Počitniško popotovanje — 9.10 Zabavni kaleidoskop — 9.40 Od Ljubljane do Skopja — 11.00 Novi posnetki Bizelave Carmen — 11.35 Za ljubitelje popevk — 12.05 Igra tria Avsenik — 13.30 Baletni intermezzo — 14.05 Glasbeni omnibus — 14.35 Voščila — 15.40 Zbori Vasilija Mirka in Petra Liparja — 17.50 Ciganske melodije — 18.30 Dalmatinske narodne — 18.45 Okno v svet — 19.05 Glasbene razglednice — 20.45 Za prijatelja koncertna — 23.05 Popevke in plesni ritmi.

Nedelja, 19. 8.: 6.00 S sprejemnikom na dopust — 6.30 Napotki za turiste — 8.00 Mladinska radijska igra — 9.05 Z zabavno glasbo v novi teden — 10.00 Se pomnite, lovčari! — 10.30 Orkester Češke filharmonije — 11.30 Izseljenci doma, reportaža — 11.50 Šta taktov za dober tek — 12.05 Voščila — 13.30 Za našo vas — 14.00 Slovenski oktet — 14.15 Voščila — 15.30 Tenorist Rudolf Francel poje operne arije — 16.00 Humoreska tedna — 16.20 Melodije za nedeljsko popoldne — 17.05 Sportna nedelja — 19.05 Glasbene razglednice — 20.00 Vaša pesem, vaša melodija — 20.50 Sportna poročila — 22.15 Ansambli in solisti radia Ljubljana — 23.05 Zaplešimo v novi teden.

Ponedeljek, 20. 8.: 8.05 Igrajo veseli hribovci — 8.30 Iz opere „Car in tesar“ — 8.55 Za mlade radovedneže — 9.25 Hammond orgle — 11.00 Orkester Slovenske filharmonije — 11.30 Zabavni kaleidoskop — 12.05 Lovski kvintet — 14.05 Glasbeni omnibus — 14.35 Pesmi in plesi

jugoslovanskih narodov — 15.40 Literarni sprehod — 17.05 Z arijo skozi stola — 18.10 Portreti jugoslovanskih skladateljev — 18.45 Novo v znanosti — 19.05 Glasbene razglednice — 20.00 Iz doline v planino — 20.45 Kulturna kronika — 21.00 Razgledi po sodobni glasbeni literaturi — 23.05 Romantičnim plesalcem.

Torek, 21. 8.: 8.05 Zupančičev „Ciciban“ v zborih — 8.25 Zabavni kaleidoskop — 8.55 Počitniško popotovanje — 9.45 Od Splita do Dubrovnika — 10.15 Od tod in ondat — 12.05 Veselo po domače — 13.30 Spored arij s slovitimi sopranistikami — 14.05 Glasbeni omnibus — 14.35 Voščila — 15.20 Iz sončne Dalmacije — 17.05 Iz del jugoslovanskih skladateljev — 18.10 Pesmi s Pohorja — 18.25 Za ljubitelje popevk — 18.45 S knjižnega trga — 19.05 Glasbene razglednice — 20.00 Veliki zabavni orkestri — 20.30 Radijska igra — 21.39 S popevkami po Jugoslaviji.

Sreda, 22. 8.: 8.05 Jutranji obisk pri klasičnih mojstrih — 8.55 Pisan svet pravljic in zgodb — 9.25 Iz filmov in glasbenih revij — 11.00 Kmečka godba — 11.15 Človek in zdravje — 12.05 Nekaj narodnih s harmoniko — 13.30 Belokranjske pisane — 14.05 Glasbeni omnibus — 14.35 Operne melodije — 15.20 Komorni zbor radia Ljubljana — 17.05 Šoferjem na pol — 17.50 Kola iz Srbije — 18.45 Ljudski parlament — 19.05 Glasbene razglednice — 20.00 „Traviata“, opera — 21.00 Od melodije do melodije — 22.15 Za prijatelje jazza — 23.05 Od plesišča do plesišča.

Četrtek, 23. 8.: 8.05 Nekaj domačih polk in valčkov — 8.30 Skladbe makedonskih komponistov — 8.55 Počitniško popotovanje — 9.10 Vesela počitnice — 9.25 Iz manj znanih oper velikih mojstrov — 11.00 Orfej in Hamlet v orkestralnih podobah skladatelja Liszta — 12.05 Narodne z Božom in Miškom — 14.05 Glasbeni omnibus — 14.35 Voščila — 15.25 Iz Gotovčeve opere „Ero z onega sveta“ — 17.05 Koncert po želja — 18.10 Turizem in melodije — 19.05 Glasbene razglednice — 20.00 Četrkov večer domačih pesmi in napovav — 21.00 Večer umetniške besede — 21.40 Orkester Slovenske filharmonije.

Petek, 24. 8.: 8.05 Opera glasba — 8.55 Pionirski tednik — 9.45 Narodne iz Hrvaške — 11.00 Dopoldne pri Mozartu — 12.05 V domačem ritmu — 13.30 Arije iz oper ruskih mojstrov — 14.05 Glasbeni omnibus — 14.35 Poje zbor radia Beograd — 15.20 Napotki za turiste — 15.20 Londonski filharmonični orkester — 17.05 Solist tega tedna — 17.40 Popoldanski plesni kaktajl — 19.05 Glasbene razglednice — 20.15 Tedenski zunanje-politični pregled — 20.30 Zbori v folklornem tonu — 21.15 O morju in pomorščakih.

RADIO TRST

Slovenske oddaje na valu 306,1 ali 980 Kc/sek.
Ponedeljek, 20. 8.: 18.30 Skladbe jugoslovanskih avtorjev — 19.30 Znanost in tehnika — 20.30 Iz glavnih italijanskih opernih gledališč.

Torek, 21. 8.: 18.30 Italijanski operni pevci — 19.15 „Pustolovštine Toma Sawyerja“, zgodba za mladino — 21.00 Obletnica tedna — 21.30 Klavirske sonate Beethovna — 22.00 Bizantijska civilizacija.